RU'YET-İ HİLAL RİSALESİ

RU’YET-İ HİLAL RİSALESİ

Dr. Seyfi SAY

GÖKPINAR KİTAPLARI

İSTANBUL 2022

Bismillâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm.

Elhamdu li'llâhi Rabbi'l-'âlemîn.

Ve's-salâtu ve's-selâmu 'alâ Rasûlinâ Muhammedin ve 'alâ âlihî ve sahbihî ecma'în.

İÇİNDEKİLER

GÜN'DEN, HAFTADAN, AYDAN, ZAMANDAN, ÇAĞDAN HABERSİZLERE "ZAMAN" VE TAKVİM DERSİ

Önce şunu söyleyelim:

Müslümanlar'ın **Güneş takvimi** çerçevesinde "**birlikte oruca başlamalar**ı"ndan, "**birlikte bayram etmeleri**"nden söz edenlerin ne Dünya'nın yuvarlaklığının ne anlama geldiğinden haberleri vardır, ne "**gün**" kavramının hakikatine dair bir idrak sahibidirler, ne "**zaman**" kavramı hakkında bir fikirleri bulunmaktadır, ne de **takvim**in ne olduğunu anlayabilmişlerdir.

Güneş takvimi ile kamerî takvim arasındaki farktan bile haberleri bulunmamaktadır.

Söz konusu olan oruca **1 Ramazan**'da başlamaktır, Güneş takvimine göre şu veya bu günde değil.

Güneş takvimi günü zaten Dünya’nın her yeri için aynı değildir.

Mesela Japonya'nın 11 Mart'ı ile Türkiye'ninki, Türkiye'nin 11 Mart'ı ile ABD'ninki örtüşmez.

Aynı an içinde Japonya'da takvimler 12 Mart'ı gösterirken ABD'de 11 Mart'ı gösterebilir.

Bu, dünya milletlerinin "11 Mart'ı birlikte yaşaya**ma**maları" değildir.

Dünya yuvarlak olduğu için 11 Mart'ı ancak bu şekilde idrak edebilirler.

*

Aynı durum 1 Ramazan için de geçerlidir.

Mesele Müslümanlar'ın 1 Ramazan'da oruca başlamalarıdır.

Bu 1 Ramazan farklı beldelerde **farklı zaman dilimleri**ne karşılık gelir. İmsak ve iftar saatlerinin farklı oluşunun sebebi budur.

Mesela 1 Ramazan günü akşam Vanlılar iftar ettiğinde orada artık takvim 2 Ramazan'ı gösterir. Çünkü kamerî takvimde gün akşam ezanıyla yani Güneş'in batışıyla başlar.

O sırada Güneş takvimine göre gün **aynı** olmaya devam eder.

Vanlılar iftar vakti 2 Ramazan'ı yaşadıkları sırada İstanbul'da hâlâ takvim 1 Ramazan'ı göstermektedir. Çünkü orada Güneş batmamıştır.

İşte aynı anda (ve Güneş takvimine göre aynı günde) memleketin doğusu 2 Ramazan'ı yaşarken batısı 1 Ramazan'ı yaşamaya devam eder.

Bu iki beldenin kamerî günlerini Güneş takvimi çerçevesinde aynı güne denk getirmeye çalışmak ya da "Niye böyle oldu ki?" diye dertlenmek tabiî ki tam budalalıktır.

*

Üstelik Güneş takviminde **gün**, gece yarısı saat 12 gibi kafadan atma, uydurma bir anda başlar, kamerî takvimdeki gibi "doğal" bir olaya dayanmaz.

Dolayısıyla bir beldenin 1 Ramazan'ı **Güneş takvimi çerçevesinde farklı günlere** tekabül edebilir.

Doğal bir olayla belirlenen günü kafadan atma bir kritere göre belirlenen güne uydurmaya çalışması için insanın geri zekâlılık katsayısının kaç olması gerekir?

Daha buna bile kafası basmayan ilahiyatçı taifesine, kendisini allâme-i cihan zanneden akademik budalalara, entel dantel düşünür havalarında aleme nizamat veren boş beleş ukala kalem sahiplerine bakıp üzülmemek mümkün değil.

Kelimenin tam anlamıyla som ve saf **cahil** olmanın yanı sıra düşüncesizliği meziyet ve fazilet, hatta entellik zannetmek gibi tuhaf bir arızaları var.

Kafalarının içinde beyin mi var yoksa saman mı, belli değil.

Bir beyinleri varsa (Ki olması lazım), bunlara hiçbir şey öğretmeyi başaramayan Türk eğitim sisteminin insanları kafalarını kullanamaz hale getirdiğini kabul etmek gerekiyor.

Çok yazık..

*

Ramazan ayının başlangıcının tespitinde **astronomik** durum değil, Ay'ın **fiilen** (çıplak gözle) **görülmesi** önem taşır.

Mesela sabah Güneş ufuk çizgisinin üstüne gelmiş olduğu halde biz ancak **sekiz dakika** sonra görmeye başlarız. Bu sekiz dakika içinde Güneş doğmamış kabul edilir ve sabah namazı kılınabilir, çünkü Güneş'i o sırada görmüyoruz, çünkü onun yeni konumunu gösteren ışık bize ulaşmadı.

Aynı şekilde akşam da Güneş ufuk çizgisinin altına indiği halde biz daha sekiz dakika görmeye devam ederiz. "Gerçekte Güneş battı, o halde **akşam** namazını (ikindi değil) kılabiliriz" denilemez.

(Normal bir akıl yürütüşle olayın böyle olması gerekiyor da, denildiğine göre, sabah Güneş, ufuk çizgisinin altında olduğu halde, atmosferin/havanın su gibi ışığı kırması

yüzünden doğmuş gibi görüyormuşuz. Akşam da görülmemesi gereken zamanda bile, aynı kırılma yüzünden görmeye devam ediyormuşuz. İşte burada da yine "konum"u değil "görme"yi esas almak durumundayız.)

*

Kamerî ayların durumu da böyledir.

Nasıl her beldenin sabah namazı vakti farklıysa, bir belde sabah namazını kılarken diğeri öğle namazını kılma durumunda olabiliyorsa, Ramazan ayının başlaması da farklı beldelerde farklı olabilir.

İstanbul'dakinin, "Şu kadar saat sonra Pasifik'te hilal görülebilecekmiş" diyerek oruca başlaması, kendisi için akşam namazının vaktini Pasifik'te batan Güneş'e göre belirlemesi gibi abes birşeydir.

Japonya'daki adam, hava kapalı olsa ve hilali göremese bile, "**Hesaba göre** hilal şu kadar saat önce Pasifik'te görülmeye başlandı, hava açık olsaydı biz de görecektik, dolayısıyla hilali gördüğümüzü varsayabiliriz" diyebilir, fakat İstanbul'daki, görmediği, **göremeyeceği** hilal için Pasifik'teki görülmeyi baz alamaz.

Bu meselenin "**mezhepler**" çerçevesindeki durumunu ve ihtilaf-ı metali' konusunu bu kitapçığın ilerideki sayfalarında anlatmaya çalıştık. İhtilaf-ı metali' dikkate alınmaz diyenlerin bu fetvayı verdikleri sırada **ulaşım ve iletişim** bugünkü gibi değildi, **çok kısa mesafeler** söz konusuydu. Günümüzde ihtilaf-ı metali' dikkate alınmadığında, bazı yerler için, **imsak vakti geçtikten sonra** Ramazan'ın girmesi söz konusu olmaktadır. Bu, mesela öğle namazını vaktinden önce, farz hale gelmeden önce kılmak gibi birşeydir. Bayramda durum daha kötüdür, çünkü Ramazan'ın farz olan son gün orucunu tutmama, bayram yapma durumu ortaya çıkar.

*

Güneş takvimi çerçevesinde belirlenen **gün**, "**kamerî takvim** eksenli ibadet" için zaman tayininde dikkate alınmaz.

Zaten o “gün”, kendi içinde (küresel ölçekte) bir belirsizlik ve karmaşa barındırmaktadır. Mesela Japınya'nın 11 Mart günü ile bizimki aynı saatte başlayıp bitmez. 11 Mart günü akşam biz hâlâ 11 Mart'ı yaşarken Japonya'da gün 12 Mart'tır.

ABD ile Japonya'nın 11 Mart'ının örtüşme durumu ise çok daha azdır. ABD'nin 11 Mart'ının büyük kısmı Japonya için 12 Mart'tır.

Hani takvim birliği, hani gün birliği?

Yani bizim "**gün**"ümüz ile Japonya'nınki, ABD'ninki vs. tıpatıp örtüşmez. Onların mesela 11 Mart'ı ile bizim 11 Mart'ımız **aynı zaman dilimi**ne tekabül etmez.

Böyle bir durumda biz, mesela, "Japonya'da şu sıra 12 Mart gününe geçildi, o halde biz de İstanbul'daki günü artık 12 Mart kabul edelim" diyor muyuz?!

Herkesin 12 Mart'ı kendisine..

Burada önümüze bir soru geliyor: Diyelim ki 1 Ramazan'ı Güneş takvimindeki bir güne sabitleme işgüzârlığı ve budalalığına kalkıştınız, o günü hangi ülkeye göre belirleyeceksiniz, kiminkini alacaksınız, Japon'unkini mi, Türk'ünkini mi, Amerikalı'nınkini mi?

Demek ki bizim 1 Ramazan'ımız ile Japonya'nınki, Pasifik'inki (rü'yet durumuna göre) farklılık gösterebilir.. Bunları (Güneş takvimini esas alarak) birleştirmeye çalışmak cahilliktir ve "**din'le oynamak**"tır.

Bu tür kendisinden, dünyadan ve zamandan habersiz ukala cahilleri **tekfir** etmek tabiî ki yanlış olur, fakat düşüncesizlikte yekta birer "cahilliğiyle mutlu budala" olduklarını yüzlerine söylemekte ve kendilerini tanımalarına yardımcı olmakta yarar vardır.

Nasıl bazı bozuk makinalar şöyle bir vurulduğunda çalışabiliyorsa, bakarsın bunlara bu şekilde sertçe dokunmak da kafalarının çalışmaya başlamasına neden olabilir.

*

Burada temel sorun, **Kamerî takvimin Güneş takvimine uydurulmaya** çalışılması..

Dehşet verici bir cehalet, korkunç bir Batı taklitçiliği marazı.. "İbadet" alanında (şuursuzca) yapılan bir "Batı taklitçisi **takvim devrimi**".

Oysa bu iki takvim birbirine uydurulamaz.

Değil birbirleriyle uyumlu olmaları, Dünya'nın yuvarlak oluşundan dolayı bu takvimlerin "**gün**"leri kendi içinde de beldeye göre farklılık gösterir.

*

Ancak, şu türden itirazlarda bulunanlar var:

> “Bu Astronomik görüş haritaları ve hesapları da sıkıntılı. Ben bazı şeyler okumuştum internette. Görülmesi imkansız denildiği zamanlarda çok görüldüğü vaki olmuş. Danjon limit diye bir şey var mesela. Adam 1930'lardaki verilerden 7 derece diye bir şey uydurmuş, hâlâ ona binaen 7 derecenin altı görülemez diye hesap yapılıyor.”

Hesaplarda hata olabilir, **mümkün**dür.

Biz (tıpkı namaz vakitleriyle ilgili olarak yapılan ve takvimlere yazılan hesaplar gibi) doğru olduklarını varsayarak konuşuyoruz. Anadolu'daki tabirle "hesapçıların yalancısıyız".

Ancak, her gördük diyene itibar edilir mi, o da ayrı bir mesele..

*

Not: Bu kitapçıkta savunduğumuz tezin haklı ve doğru olduğu kanaatini taşıyoruz, bununla birlikte, verdiğimiz bazı teknik bilgiler hata içeriyor olabilir.

DİYANET İLMİHALİ'NİN YAZARLARINA BAYRAM GÜNÜNÜN TESPİTİ KONUSUNDA BİRKAÇ SORU

Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) 2013 yılında şöyle bir açıklama yapmıştı:

> **Diyanet'ten bayram vakti tatışmasına son nokta**
>
> **Diyanet İşleri Başkanlığı, hilalin Greenwich saatiyle 11.16′da yeryüzünden ilk defa görülmeye başlayacağını bildirerek, Türkiye'de bayramın 8 Ağustos 2013 Perşembe günü olarak tespit ve ilan edildiğini açıkladı.**
>
> Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Ramazan Bayramı vaktine ilişkin yaptığı açıklamaya göre, içtima günü olan 6 Ağustos 2013 Çarşamba günü, Ankara'da ay güneşten 36 dakika, Mekke'de ise 28 dakika önce batıyor. Güneş battığı anda hilal Mekke'de 6 derece 11 dakika, Ankara'da 6 derece 22 dakika ufkun altında bulunuyor. Bu sebeple hilal Ankara ve Mekke'den görülmediği gibi içtima konumunda olduğu için dünyanın hiç bir yerinden görülemiyor.
>
> Hilal, 7 Ağustos 2013 Çarşamba günü ilk defa yeryüzünden görülmeye başlayacak. Ay güneşten; Ankara'da 3 dakika önce, Mekke'de ise 11 dakika sonra batıyor ve güneş battığı anda hilal, Ankara'da 52 dakika ufkun altında, Mekke'de 1 derece 49 dakika ufkun üstünde bulunacak. Ancak bu şartlarda ne Ankara'da ne de Mekkei Mükerreme'de görülme kriterleri gerçekleşmeyeceği için hilal görülmeyecek. Aynı şekilde Kuzey Amerika, Kanada, Avrupa, Asya ve Avustralya'da da görülemeyecek.
>
> Ama başta güney Amerika olmak üzere Afrika kıtasının güney yarısından görülebilecek.

8 Ağustos 2013 Perşembe günü ise ay güneşten; Ankara'da 28 dakika, Mekke'de 49 dakika sonra batacak ve güneş battığı anda hilal, Ankara'da 4 derece 34 dakika, Mekke'de ise 10 derece 24 dakika ufkun üstünde bulunacak.

Buna göre Diyanet, Hicri aybaşlarının belirlenmesinde hilalin görülebilmesi için ihtilafı metalie itibar edilmemesi/hilal yeryüzünün neresinde görülürse görülsün buna itibar edilmesi, yeryüzünün herhangi bir bölgesinde hilalin görülmesinin mümkün olması durumunda buna istinaden ayın başladığına hükmedilmesi esasına göre 1434 Şevval'in ilk günü, 8 Ağustos 2013 Perşembe gününü Ramazan Bayramı olarak tespit ve ilan etti.

İslam dünyasının zaman zaman farklı günlerde ramazana başlayıp bayram yapması, birbirinden farklı kriterler benimsemelerinden kaynaklanıyor. Diyanet İşleri Başkanlığı, müslümanlar arasında Hicri takvim birliğinin sağlanması amacıyla çalışmalarını sürdürüyor.

*

Bu açıklama kafa karıştırıcıydı, çünkü açıklamanın yapıldığı sırada **30'uncu günün** orucunu tutuyorduk. 30'uncu gün oruç tuttuğunuzda artık **ruyet gerekmez**. Çünkü, kamerî aylar ya 29, ya 30 gün olur. 31'inci günün orucu diye bir şey olmaz. O, artık yeni ayın birinci günüdür. Bayramdır.

Ruyet ancak 29'uncu günün akşamı gereklidir. Buna göre, ertesi gün oruç mu tutulacağı, yoksa bayram mı yapılacağı belirlenir. Göremezseniz ertesi gün oruç tutarsınız. Hilali görürseniz, ertesi gün bayramdır.

30'uncu gün ise, artık akşam hilalin gözetlenmesi gerekmez. Ertesi gün kesinlikle bayramdır.

*

Ancak, ramazana **yanlışlıkla erken başlamış** ve bir gün fazla oruç tutmuşsanız, 30 gün oruç tuttuğunuzda gerçekte 29 gün oruç tutmuş olursunuz. Bu durumda, 30 gün oruç tuttuktan sonra bayram yapmanız, ramazanın son gününün orucunu yemenizle de sonuçlanabilir. Şayet ramazan o sene 29 günse mesele yok, 30 ise, bir gün oruç yemiş duruma düşersiniz.

Diyanet'in açıklamasının, bu konuda sadra şifa bir cevap veremediği görülüyor. İhtilaf-ı metalia itibar edilmemesi ilkesine göre hareket ediyorlar, fakat **gün birliği**ni, mevcut iki boyutlu haritalar çerçevesinde düşünüyorlar. İki boyut çerçevesinde dünya (ve dünya günü) Japonya'nın doğusunda başlıyor, fakat gerçeklikte böyle bir başlama çizgisi yok. Sizin bu başlama çizgisini esas almak için dinî bir gerekçe (delil) göstermeniz gerekir.

İşte Diyanet'in açıklamalarındaki eksik noktalardan biri bu.

*

Diyanet, Hanefî mezhebinin genelde kabul ettiği ihtilaf-ı metalia itibar etmeme ilkesi çerçevesinde, hilalin Güney Afrika'da görülüyor olmasının, bizim için de yeterli olacağını kabul ediyor. Bu görüş, Hanefî mezhebinden olanları bağlayabilir, fakat birincisi, dünya üzerindeki **diğer mezhep mensuplarını bu görüşü kabul etmeye zorlayamazsınız**. Diyanet'in en temel hatası burada. İkincisi, Hanefîler için de, nasıl bir haritanın esas alınması gerektiği sorunu var. İşte Diyanet'in, özellikle bu noktaya açıklık getirmesi gerekiyor.

Şayet biz, iki boyutlu haritamızda Avrupa ve Afrika'yı en doğuya yerleştirmiş olsaydık, Amerika kıtası ortaya gelseydi, Arabistan Yarımadası ise en batıda görünseydi, Diyanet'in açıklamasında olduğu şekilde yeni hilalin Güney Afrika'da

görünmesi durumunda, Güneş'in battığı tarafa doğru diğer beldelerin de ihtilaf-ı metali'e itibar etmeden bunu dikkate almaları istenecekti. Ancak, bugünkü harita çerçevesinde, Güney Afrika'da görülen yeni hilalin, Güneş'in battığı değil, Hindistan gibi doğduğu taraflarda yer alan ülkeler için de geçerli kabul edilmesi durumu ortaya çıkmaktadır.

Yani şöyle bir sorun ortaya çıkıyor: Bir yerde hilal görüldüğünde, görülmesinin mümkün olup da fiilen görülmediği bir beldede ihtilaf-ı metali'in dikkate alın**ma**ması ve görülmüş kabul edilmesi **başka birşey**, esas itibariyle görülmesinin hiç mümkün olmadığı bir belde için "ihtilaf-ı metali"in dikkate alın**ma**ması ve hilal sanki görülmüş gibi hareket edilmesi **başka birşeydir**.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın konuyla ilgili görüşünün, Hayrettin Karaman, Ali Bardakoğlu ve H. Yunus Apaydın tarafından kaleme alınmış bulunan "***Diyanet İlmihali***"nde şu şekilde özetlenmiş bulunduğu görülüyor (s. 392-394):

> Kamerî aylar, adından anlaşıldığı gibi başlangıcı ve bitişi ayın hareketlerine göre belirlenen aylardır. Ramazan orucu, ramazan ayında tutulduğundan ve ramazan ayı da ay takvimine göre her sene değiştiğinden, oruca başlayabilmek için öncelikle, ramazan ayının başladığını tesbit etmek gerekmektedir. Peygamberimiz *"Hilâli (ramazan hilâli) görünce oruca başlayınız ve hilâli (şevval hilâli) görünce bayram ediniz. Hava bulutlu olursa içinde bulunduğunuz ayı otuza tamamlayınız"* buyurmuştur (Buhari, "Savm", 5, 11; Müslim, "Sıyâm", 3-4, 7-10), Bir başka hadiste de *"Hilâli görmedikçe başlamayınız, hilâli görmedikçe bayram etmeyiniz. Hava bulutlu olur da hilâli göremeyecek olursanız, ayı otuza tamamlayın"* (Buhari, "Savm", 11) buyurulmuştur. Bunun için şaban ayının 29, gününden itibaren hilâli görme araştırmaları yapmak gerekmiştir. Aynı şekilde, ramazan ayının çıkıp şevval ayının girdiğini anlamak, dolayısıyla bayram günü oruç tutmuş olmamak için

bu defa ramazanın 29, gününden itibaren hilâl gözetlenir ve görülmeye çalışılır. Şaban ayının yirmi dokuzunda hava bulutlu olur da ay görülemezse, kamerî aylar bazan 29 bazan 30 çektiğinden, Peygamberimiz'in direktifi doğrultusunda şaban ayının otuz çektiği farzedilerek ona göre davranmak gerekir.

Bir hadislerinde Peygamberimiz *"Biz ümmî bir toplumuz; hesap ve okuma yazma bilmeyiz. Şunu biliriz ki ay, ya 29 ya 30'dur"* (Buhari, "Savm", 11,13; Müslim, "Sıyâm", 15; Ebû Dâvûd, "Savm", 4) buyurmuştur.

Rivayet edildiğine göre Peygamberimiz hilâli gördüğü vakit ramazanın bereketli ve huzurlu geçmesi için dua ederdi.

a) Hilâlin Görülme Vakti

Hem güneş battıktan sonra daha kolay görüleceği, hem de hesabın netleşeceği düşüncesinden dolayı âlimlerin büyük çoğunluğu hilâlin gündüz değil, güneş battıktan sonra görülmesine itibar edileceğini söylemişlerdir, Ebû Hanîfe, İmam Muhammed, bir sonraki geceye ait olma ihtimalinden dolayı, zeval vaktinden önce veya sonra olmasına bakmaksızın, gündüzün görülen hilâl ile ramazan orucuna başlanamayacağı gibi ramazan orucunun bittiğine de hükmedilemeyeceği görüşündedir. Diğer mezheplerin görüşü de bu yöndedir, Ebû Yûsuf ise zevalden sonra görülecek hilâli sonraki geceye; zevalden önce görülecek hilâli ise, iki gecelik olmayan hilâlin zevalden önce görülemeyeceğine ilişkin carî tecrübî bilgiye dayanarak, önceki geceye ait saymıştır,

b) Rü’yet-i Hilâl Meselesi

Rü’yet-i hilâl (hilâlin görülmesi) meselesi öteden beri üzerinde durulan ve sonu gelmeyen tartışmalara yol açan bir konudur. Tartışmanın esası şudur: Ramazan hilâlinin görülmesinde baş gözüyle görmeye mi itibar edilecektir, yoksa bu hususta astronomik hesaplara dayanmak caiz midir?

Hilâlin, güneş battıktan sonra görülmesi, kamerî takvime göre içinde bulunulan ayın sonunu, bir sonraki ayın başlangıcını gösterir. Hilâl ilk doğduğunda çok ince olduğu ve çok kısa bir süre sonra kaybolduğu için, ilk günün hilâlini görmek büyük bir dikkat ve tecrübeyi gerektirir, O anda hafif bir sis bulunması durumunda hilâlin görülmesi mümkün olmaz. Bunun için Peygamberimiz bu gibi durumlarda içinde bulunulan ayı, otuz güne tamamlamayı emretmiştir.

Dünyanın yuvarlak olması sebebiyle hilâlin bir yerde görülürken başka yerde görülmemesi mümkündür. Buna “ihtilâf-ı metali’” yani ayın doğuş yer ve vakitlerinin değişmesi denilir. Oruca başlarken, ihtilâf-ı metâlie itibar edilip edilmeyeceği hususunda Şâfîîler, ihtilâf-ı metâlie itibar edileceğini, dolayısıyla bir yerde görülen hilâlin oraya uzak yerler için geçerli olmayacağını söylemişlerdir, Şâfîîler’in bu konuda sağlam dayanakları bulunmamaktadır. Onlar ihtilâf-ı metâliin oruca başlamada dikkate alınmasını, güneşin hareketlerinin namaz vakitlerinin belirlenmesinde dikkate alınmasına benzetmişlerdir: Namaz vakitleri belirlenirken nasıl güneşin hareketleri esas almıyor ve meselâ akşam namazı her bölgede aynı anda kılınmıyor ise, oruca başlama vakti de böyle olabilir. Fakat bu oldukça isabetsiz bir benzetmedir. Çünkü; ayın bir aylık hareketi, güneşin bir günlük hareketine benzetilmektedir. İkincisi ihtilâf-ı metali’ dikkate alınacak olsa bile bu en fazla

bir, çok istisnaî durumlarda iki günlük fark ortaya çıkaracaktır. Nitekim astronomik verilere göre ayın ilk kez görüldüğü yerle, buraya en uzak yerdeki görülüşü arasındaki süre farkı dokuz saatten ibarettir. Halbuki güneşin hareketinde, belki de her anına göre yüzlerce farklı anlarda, belki farklı bölgelerde günün her anında namaz kılınmış olmaktadır.

Ulaşım ve iletişim imkânlarının son derece yavaş ve yetersiz olduğu dönemlerde, ihtilâf-ı metâliin dikkate alınması anlaşılabilir, izah edilebilir ve savunulabilir bir durum olsa bile iletişim imkânlarının son derece süratli olduğu günümüzde, böyle bir görüşün savunulması imkânsızdır. Kaldı ki, fakihlerin büyük çoğunluğu, ilk dönemlerden beri, ihtilâf-ı metâlie itibar edilmeyeceğini, bir yerde görülen hilâlin diğer yerler için de geçerli olacağını söylemişlerdir. Bu görüş, savunanlarının ve delillerinin güçlülüğü bir yana, bütün müslümanların aynı zamanda oruç tutmaları ve aynı zamanda bayram etmeleri sonucunu doğurduğu ve zahiren de olsa bir birlik sağladığı için bile daha isabetli sayılmaya lâyıktır.

Asıl tartışma astronomi ilminin verilerine göre hareket edilip edilmeyeceği noktasında toplanmaktadır. Bu konuda, astronomi ilminin verilerine itibar edilmeyeceğini savunanların argümanları oldukça zayıf görünmektedir. Bir kere, Peygamberimiz *"Hilâli görünce oruç tutun…"* dediğine göre, aslolan hilâlin görülmesidir; görmenin nasıl olduğu değil. Hadiste geçen rü'yet kelimesinin "baş gözüyle görmek" anlamına geldiğini iddia etmek ise bir zorlamadır; çünkü o kelimenin klasik Arapça'da anlamak, bilmek gibi anlamları vardır. Öte yandan, astronomik verilere itibar edilmeyişi, Peygamberimiz'in yukarıda geçen *"Biz ümmî bir toplumuz, hesap, okuma, yazma bilmeyiz"* sözüne dayandırılıyorsa, bu takdirde, müslümanlar ne kadar cahil kalırlarsa o kadar iyi müslüman olurlar gibi bir anlam çıkanlması kaçınılmaz

olur. Esasen Peygamberimiz'in bu sözü, o toplumun bilgi ve tecrübe birikiminin ince hesaplar yapmaya yetmeyeceğini, fakat bu işin özünde hesap meselesi olduğunu da göstermiş olmaktadır.

Hz, Peygamber tarafından hilâlin çıplak gözle görülmesi gibi bir ölçünün getirilmiş olması, bu yöntemin kamerî ayın başlangıç ve bitişini belirlemede yegâne yol olduğunu belirlemek için değil, belki de öteden beri kullanılagelen mûtat yol, her türlü şartta ve imkânsızlık içinde uygulanabilir bir yöntem olması sebebiyledir. İbadetlerin ifasında kolaylık esastır, İslâm'daki bütün ibadetlerin ortak özelliği, sade, kolay anlaşılır ve kolay tatbik edilebilir olmasıdır. Bu bakımdan İslâm'daki ibadetler, hiçbir uzmanlık ve bilim dalının gelişmediği toplumlarda bile, tarihte görüldüğü gibi, en sıradan insanlar tarafından bile kolaylıkla yerine getirilebilir. Sabah namazı kılacak olan kişi, kafasını uzatıp doğu tarafına baktığı zaman, güneşin doğup doğmadığını görebilir. Ama işin özü itibariyle yalın ve kolay olması, hiçbir zaman, bilimsel verilerin ve gelişmelerin dikkate alınmaması gerektiği anlamına çekilemez. Tam tersine bilimsel gelişmelerden, her konuda olduğu gibi, ibadetler konusunda yararlanmak gerekir.

Günümüzde astronomi ilmi oldukça gelişmiş, ayın ve güneşin hareketlerinin hassas bir şekilde tesbiti mümkün hale gelmiştir. Artık ince astronomik hesaplar sayesinde, gelecek birkaç yıllık namaz vakitlerini gösteren takvimler bile hazırlanabilmektedir. Astronomik hesap, ayın çıplak gözle görülebilir olmasını esas aldığına göre, en doğrusu bu esasa göre hazırlanan takvimlere göre hareket etmektir. Bu konuda dünya müslümanları arasında devletler düzeyinde bir görüş birliğine varılıp, her yıl müslümanların lâhûtî bir atmosfere girmeye hazırlandıkları ramazan ayında onları tereddüte düşüren ve ibadet şevklerini kıran rü'yet-i hilâl tartışmasına bir son verilmesi günümüz

müslümanlarının ortak dileğidir. Bu suretle, hiç değilse oruç ve bayram münasebetiyle bir birlik ve beraberlik içinde olunmuş, ideolojik söylemler için istismar edilen bir konu olmasının önüne geçilmiş, İslâm ülkelerinin anlamsız bir rekabet ve gruplaşma içine girmesi de önlenmiş olur.

Klasik dönem fakihleri de, rüyet-i hilâl tartışmasını kesmek maksadıyla, kamu otoritesinin (hâkim) bu konudaki kararını herkes için bağlayıcı kabul etmişlerdir. Ülkemizde, her yıl yaşanan anlamsız ve lüzumsuz tartışmalara son vermek için, bu alanda kamu otoritesi sayılan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın astronomik veriler esas alınarak kabul ve ilân ettiği takvime uyulması en doğrusudur. Bu suretle müslümanlar arasında gereksiz yere oluşturulan gerginlik ve soğukluk ortadan kalkacak ve bayramın bütün ülkede aynı günde yapılmış olması, birlik ve beraberlik ruhunun kuvvetlenmesine katkıda bulunacaktır. Bununla birlikte, astronomik hesapla tatmin olmayıp hilâlin gözle görülmesi gerektiğini düşünenler, meseleyi tabiî mecraından saptırmamak ve fitneye sebep olmamak şartıyla sadece kendi nefislerinde gözle görmeyi esas alarak davranabilirler. Unutmamalı ki müslümanlar arasında fitneye sebep veya alet olmak büyük günahtır, Kur'an diliyle ifade etmek gerekirse, *"Fitne, savaştan (öldürmekten) bile kötüdür"* (el-Bakara 2/191, 217)

*

Alıntıladığımız bu açıklamalar çerçevesinde **Diyanet'in şu sorulara cevap vermesi** gerekir:

1) Yazarlar şöyle diyorlar:

"Oruca başlarken, ihtilâf-ı metâlie itibar edilip edilmeyeceği hususunda Şâfiîler, ihtilâf-ı metâlie itibar edileceğini, dolayısıyla bir yerde görülen hilâlin oraya uzak yerler için geçerli olmayacağını söylemişlerdir, Şâfiîler'in bu

> konuda sağlam dayanakları bulunmamaktadır. Onlar ihtilâf-ı metâliin oruca başlamada dikkate alınmasını, güneşin hareketlerinin namaz vakitlerinin belirlenmesinde dikkate alınmasına benzetmişlerdir: Namaz vakitleri belirlenirken nasıl güneşin hareketleri esas alınıyor ve meselâ akşam namazı her bölgede aynı anda kılınmıyor ise, oruca başlama vakti de böyle olabilir. Fakat bu oldukça isabetsiz bir benzetmedir. Çünkü; ayın bir aylık hareketi, güneşin bir günlük hareketine benzetilmektedir.”

Yazarların iddiasının aksine, bu benzetmenin oldukça mantıklı olduğu görülüyor. Çünkü, meselenin esasını hilalin görülmesi oluşturduğuna göre, bu benzetme, hilalin bir yerde görülürken diğer bir yerde görülmesinin mümkün olmayabileceğini dikkate almak anlamına gelmektedir. İsabetsiz olan, yazarların, “**oldukça isabetsiz bir benzetme**” değerlendirmesidir. Yazarlar, neden isabetsiz olduğunu şöyle açıklıyorlar: “*Çünkü; ayın bir aylık hareketi, güneşin bir günlük hareketine benzetilmektedir*.”

Bu açıklama, söz konusu benzetmenin isabetsiz olduğunu göstermeye yetmez. Benzetme yapmak için, iki şeyin tıpatıp aynı olması gerekmez. Arada bir yönden benzerlik bulunması yeterlidir.

2) Yazarlar şöyle diyorlar:

> “Ulaşım ve iletişim imkânlarının son derece yavaş ve yetersiz olduğu dönemlerde, ihtilâf-ı metâliin dikkate alınması anlaşılabilir, izah edilebilir ve savunulabilir bir durum olsa bile iletişim imkânlarının son derece süratli olduğu günümüzde, böyle bir görüşün savunulması imkânsızdır. Kaldı ki, fakihlerin büyük çoğunluğu, ilk dönemlerden beri, ihtilâf-ı metâlie itibar edilmeyeceğini, bir yerde görülen hilâlin diğer yerler için de geçerli olacağını söylemişlerdir. Bu görüş, savunanlarının ve delillerinin güçlülüğü bir yana,

> bütün müslümanların aynı zamanda oruç tutmaları ve aynı zamanda bayram etmeleri sonucunu doğurduğu ve zahiren de olsa bir birlik sağladığı için bile daha isabetli sayılmaya lâyıktır."

Burada da yazarların, ne söylediklerinin farkında olmadıkları görülüyor: Çünkü, ulaşım ve iletişim imkânlarının **son derece yavaş ve yetersiz** olduğu dönemlerde, ihtilâf-ı metâliin dikkate alınması değil, bilakis, dikkate alınmaması anlaşılabilir. Çünkü, ulaşım ve iletişim imkânlarının "**son derece yavaş**" olduğu bir dönemde, ihtilaf-ı metaliin dikkate alınmaması, yakın mesafeler için söz konusu olacaktır, olmuştur. Günümüzde ise, ulaşım ve iletişim imkânları gelişmiş bulunduğu için, Diyanet'in bu bayramda yaptığı gibi, Güney Afrika'da görülebileceği hesapla anlaşılan hilal nedeniyle Van'daki adam bayram yapmaktadır. Dolayısıyla, asıl günümüzde, ihtilaf-ı metaliin dikkate alınması gerekeceği söylenebilir. Nedeni de şu: Güney Afrika'daki müslüman tarafından görülebileceği anlaşılan hilal nedeniyle, hilalin görülmesinin hesap çerçevesinde mümkün görülmediği bir yerde, mesela Van'da, hilal görülmüş gibi hareket edilmesini istiyorsunuz. Halbuki hadîs şöyle:

> "Hilâli görmedikçe başlamayınız, hilâli görmedikçe bayram etmeyiniz. Hava bulutlu olur da hilâli göremeyecek olursanız, ayı otuza tamamlayın" (***Buharî***, "Savm", 11)

Hanefî alimlerinin, "İhtilaf-ı metalie itibar etmeye gerek yoktur" dedikleri zamanda ise, iletişim ve ulaşım imkânlarının gelişmemişliğinden dolayı, **çok yakın mesafeler** arasındaki ihtilaftan bahsediliyordu.

Yazarlar, yukarıya almış bulunduğumuz ifadelerini şöyle sürdürüyorlar:

> "Bu görüş, savunanlarının ve delillerinin güçlülüğü bir yana, bütün müslümanların aynı zamanda oruç tutmaları ve aynı zamanda bayram etmeleri

> sonucunu doğurduğu ve zahiren de olsa bir birlik sağladığı için bile daha isabetli sayılmaya lâyıktır."

Burada, yazarların cevap vermesi gereken birkaç soru ortaya çıkıyor:

Birincisi, görüşün **delillerinin** güçlülüğünü anladık, fakat "**savunanlarının**" güçlülüğü ne demek oluyor? Şafiî uleması külliyen güçsüz mü? Hakkı mı kişilere göre değerlendireceğiz, kişileri mi hakka göre?

İkincisi, burada "**sonucunu doğurduğu**" denilerek, **illet**ten değil, **sonuç**tan hareketle **hüküm** verilmesi yoluna gidilmiş olmuyor mu?.

Üçüncüsü, "**zahiren** de olsa" birlik ne demektir?.. Neden zahiren?

Dördüncüsü, birlik olsun diye, mezhepler arasındaki farklılıklar iptal edilebilir mi?

Beşincisi, farklı günlerde bayram yapmak, "**çokluk içinde birlik**" kabul edilemez mi?

Altıncısı, yazarlar, "**daha isabetli sayılabilir**" (yani, "Öbür görüş de isabetli sayılabilir, fakat bu daha isabetli") derken, daha önce yaptıkları "**oldukça isabetsiz**" nitelendirmesini unutmuş, çelişki sergilemiş olmuyorlar mı?!

3) Yazarlar şöyle diyorlar:

> "Asıl tartışma astronomi ilminin verilerine göre hareket edilip edilmeyeceği noktasında toplanmaktadır. Bu konuda, astronomi ilminin verilerine itibar edilmeyeceğini savunanların argümanları oldukça zayıf görünmektedir."

Tartışma konularından biri bu, fakat hepsi bu değil.

Astronomi ilminin verilerine göre hareket edilip edilmeyeceği tartışması, ihtilaf-ı metali ile ilgisizdir. Şöyle bir örnek üzerinden gidelim: Diyelim ki, astronomik veriler bize, 29'uncu günün akşamı hilalin çıplak gözle görülebileceğini bildiriyor. O sırada da mevsim kış ve ülke genelinde hava kapalı. Hiç kimse hilali göremiyor. İşte burada, **astronomi ilminin verilerine göre hareket edilip edilmeyeceği** sorunu ortaya çıkar.

Ancak, mesele bundan ibaret değil. Son bayramda olduğu gibi, Güney Afrika'da görülmesi mümkün olan hilalden hareketle Türkiye'de bayram yapılmasını istediğinizde, sorun astronomik verilere göre hareket edip etmeme değil, **çıplak gözle rüyet şartını arayıp aramama** haline gelmektedir. İşte o zaman, mesele, sadece ihtilaf-ı metalie itibar edip etmeme meselesi haline gelmektedir. Bu noktada **mezhepler arasındaki görüş farklılıklarına saygı** duymak gerekmez mi?!

Yazarlar sözlerini şöyle sürdürüyorlar:

> "Bir kere, Peygamberimiz 'Hilâli görünce oruç tutun…' dediğine göre, aslolan hilâlin görülmesidir; görmenin nasıl olduğu değil. Hadiste geçen rü'yet kelimesinin 'baş gözüyle görmek' anlamına geldiğini iddia etmek ise bir zorlamadır; çünkü o kelimenin klasik Arapça'da anlamak, bilmek gibi anlamları vardır."

Burada görüş farklılığının bulunması belki normal karşılanabilir. Yani bir kimse, "Hilali herhangi bir alet yardımıyla görmek de yeterli olabilir; bu, anlamaktır, bilmektir" derse, onu, kendi anlayışıyla başbaşa bırakmak doğru olabilir. Ancak, "hilalin görülmesi"nden **ilk anda akla gelen,** çıplak gözle görme olduğu için, hadîsten bunu anlayanlara, "Hayır, bu bir zorlamadır" demek de mantıklı olur mu?!. Tam aksine, bunun, tabiî bir akıl yürütüş biçimi olduğu, belki diğer görüşün bir zorlama kabul edilebileceği söylenemez mi?!.

Yazarlar, bunun ardından şunları söylüyorlar:

> “Öte yandan, astronomik verilere itibar edilmeyişi, Peygamberimiz’in yukarıda geçen ‘Biz ümmî bir toplumuz, hesap, okuma, yazma bilmeyiz’ sözüne dayandırılıyorsa, bu takdirde, müslümanlar ne kadar cahil kalırlarsa o kadar iyi müslüman olurlar gibi bir anlam çıkarılması kaçınılmaz olur.”

Bu, mantıksız bir değerlendirme. Çünkü, burada sorun, astronomik verilere itibar edip etmeme değildir, Peygamber Efendimiz s.a.s.’in uygulaması (Sünnet) çerçevesinde astronomik verilere ne ölçüde itibar edilip edilemeyeceğidir. Bu konuda ihtilaf ortaya çıkması da doğaldır.

Yazarlar, sözlerini şöyle sürdürüyorlar:

> “Esasen Peygamberimiz’in bu sözü, o toplumun bilgi ve tecrübe birikiminin ince hesaplar yapmaya yetmeyeceğini, fakat bu işin özünde hesap meselesi olduğunu da göstermiş olmaktadır.”

Bu ifadeler, mantıklı ya da isabetli bir değerlendirme kabul edilebilir. Fakat şu soruya cevap vermeye yetmez:

Güney Afrika’da görülebilecek olan hilalin, Van’da görülmesinin mümkün olmadığını “hesap ve astronomik veriler çerçevesinde”, yani **hesaba dayanarak** söyleyen Şafiî mezhebinden birisini, bayram yapması gerektiğine nasıl ikna edeceksiniz?

4) Yazarlar ayrıca şunu söylüyorlar:

> “Hz, Peygamber tarafından hilâlin çıplak gözle görülmesi gibi bir ölçünün getirilmiş olması, bu yöntemin kamerî ayın başlangıç ve bitişini belirlemede yegâne yol olduğunu belirlemek için değil, belki de öteden beri kullanılagelen

> mûtat yol, her türlü şartta ve imkânsızlık içinde uygulanabilir bir yöntem olması sebebiyledir."

O halde, yazarlar (daha doğrusu Diyanet) konuyla ilgili "**yegâne yol**" belirleme çabasından vazgeçmeli değil midir?!

5. Yazarlar, netice olarak şu hükme varmaktadırlar:

> "Günümüzde astronomi ilmi oldukça gelişmiş, ayın ve güneşin hareketlerinin hassas bir şekilde tesbiti mümkün hale gelmiştir. Artık ince astronomik hesaplar sayesinde, gelecek birkaç yıllık namaz vakitlerini gösteren takvimler bile hazırlanabilmektedir. Astronomik hesap, ayın çıplak gözle görülebilir olmasını esas aldığına göre, en doğrusu bu esasa göre hazırlanan takvimlere göre hareket etmektir."

Yazarların bunu söylemeye hakları var. Ancak, Diyanet'in en başa aldığımız son açıklaması çerçevesinde düşünüldüğünde, ortaya başka bir sorun çıkıyor: Astronomik hesap, ayın çıplak gözle görülebilir olmasını esas alsa da, bayram ilanı buna göre yapılmakta mıdır? Yani, hesap çerçevesinde hilalin Güney Afrika ve Güney Amerika'dan **görülebilir olmasına bakarak** "bu beldelerde yaşayanların, hilali çıplak gözle görememiş olsalar bile, astronomik verilere itibar ederek bayram yapmaları" ile, "kendileri **hilali görmedikleri ve görmeleri de mümkün olmadığı halde**, mesela Vanlı vatandaşların bayram yapması" aynı şey midir?

6) Son soru şu: İhtilaf-ı metalie itibar ederek farklı görüş ve uygulamaları **meşru ve doğal** kabul etmek (yani mezhepler arası ihtilaflara saygı göstermek) mi fitneyi

önlemeye daha elverişlidir, yoksa "İhtilaf-ı metaile itibar edilmez, farklı görüş ve uygulamalar (mezhep farklılığı) fitne doğurur" diyerek **itham**da bulunmak, kendi mezhebi dışındaki içtihatları itibarsızlaştırmak mı?

RÜ'YET-İ HİLAL MESELESİNİ ANLATAMADIK GİTTİ

Evet, anlatamadık gitti.

24 Nisan 2020 tarihli yazısından o anlaşılıyor.

Tane tane, bir **ilkokul birinci sınıf öğrencisine anlatır gibi** bir kez daha anlatalım:

Burada temel yanlış, **kamerî takvim**i **güneş takvimi**yle ***eşleştirme***ye çalışmaktan kaynaklanıyor. Mesela bu sene Ramazan ayı Türkiye'de 24 Nisan gününde başladıysa, Dünya'nın her yerindeki Müslümanların 24 Nisan gününü 1 Ramazan kabul etmeleri isteniyor.

Oysa, önemli olan, Müslümanların oruca **1 Ramazan günü** başlamış olmalarıdır. Ve 1 Ramazan'ın, güneş takvimine göre illa da tek bir güne karşılık gelmesi şart değildir.

*

Kaldı ki, güneş takvimine göre bile **aynı gün *gerçekte aynı zaman dilimine*** tekabül etmez.

Mesela 24 Nisan gününü alalım, Japonya ve Avustralya'da **24** Nisan günü başladığında Ortadoğu, Avrupa, Afrika ve Amerika'da takvimler hâla **23** Nisan'ı gösterirler.

Türkiye'de gece 24:00'de 24 Nisan'a girildiğinde, Amerika için 23 Nisan gününün bitmesine daha sekiz saat vardır. Kimse de çıkıp şunu demez: *"Nasıl oluyor da tam da şu anda insanlar **Asya'da 24 Nisan'da, ABD'de 23 Nisan'da** oluyorlar? Bunları **birleştirelim**."*

Böylesi **sivri akıllılar** kamerî takvim söz konusu olduğunda boy gösteriyorlar. Hemen kalkıp, *"Nasıl oluyor da Amerika'da **1 Ramazan** yaşanıyorken, insanlar oruç tutmaya başlamışken, **güneş takvimi**nin aynı gününde Asya müslümanları **kamerî takvim**e göre **Şaban ayının son gününde** oluyorlar? Bunu birleştirmeliyiz"* diye hemen feveran ediyorlar.

Nasıl Dünya'da her kıtanın **24 Nisan**'ı **güneş takvimi** çerçevesinde gerçekte ***farklı zaman dilimlerine*** karşılık geliyorsa, 1 Ramazan'ı da **kamerî takvim** çerçevesinde farklı zaman dilimlerine karşılık gelebilir, gelir, gelmek zorundadır.

Bu zaman dilimlerinin **güneş takvimi**ne göre hangi günlere denk geleceği ise hiç önem taşımaz.

*

"İlla da **takvim birliği**" diye tutturanlar, daha baştan **kamerî takvim**i değil, **güneş takvimi**ni esas alıyor ve kamerî takvimi güneş takvimine uydurmaya çalışıyorlar.

Bunun da **Hristiyan Batı karşısındaki aşağılık duygusundan ve taklitçilikten** kaynaklandığı açık.

Yani bunlar takvim birliği derken, Müslümanlar'ın **kamerî** takvim çerçevesinde **1 Ramazan**'da oruç tutmaya başlamasını önemsemiyorlar, illa da Hristiyan'ın **güneş takvimi**ne göre (ki o da **Dünya genelinde *gerçeklikte* aynı zaman dilimlerine** karşılık gelmiyor) aynı gün oruca başlansın istiyorlar.

Halbuki, ***farklı zaman dilimlerinde de olsa***, Müslümanlar ***kamerî* takvim çerçevesinde *1 Ramazan*'da** oruca başladıklarında, takvim birliği sağlanmış demektir.

Ha bu kamerî takvimin **1 Ramazan** günü, Dünya'nın her yerinde Hristiyan Batı'nın **güneş takvimi**ne göre aynı güne karşılık gelmiyormuş.. Bu, müslümanın sorunu değildir.

*

Batılılar takvim birliğine çok meraklıysalar, mesela 24 Nisan gününü Japonya ve Amerika'da ***gerçeklikte aynı zaman dilimine*** sabitlesinler. Böylece takvim birliklerini sağlasınlar.

Özetle, burada güneş takvimini **esas** alıp kamerî takvimle **oynama ve ona uydurma** akılsızlığı (ve de **Hristiyan taklitçiliği, şahsiyetsizliği ve geri zekâlılığı**) var. Müslümanlar arasındaki **beyinsizler**in aksine, Batılılar, "Ya hu niye bizim Noel'imiz Müslümanlar'ın kamerî takvimine göre aynı güne denk gelmiyor da iki ayrı güne yayılıyor. Bunu kamerî takvime göre aynı günde toplayalım" diye, olmayacak bir çabanın içine girmiyorlar.

UÇAK ZAMANDA YOLCULUK YAPIP NASIL GEÇMİŞE GİTTİ? (RAMAZANIN BAŞLANGICI, TAKVİM VE HİLALİ GÖRMEK)

Yeni Şafak gazetesinde yazan Prof. Faruk Beşer, kamerî aylar konusundaki hatasını sürdürmeye yıllarca devam etti.

Eski(miş) bir yazısından alıntılar yapacağız, fakat önce, nerede hata yaptığını söyleyelim: Elma ile armutu topluyor, iki ayrı takvimi birbiriyle karıştırıyor.

Ramazan ayı, **Güneş takvimi**ne göre belirlenen bir ay değildir. O yüzden, onu, Güneş takvimine göre belirlenen günlere uydurmaya çalışmak, ilk düğmeyi yanlış ilikleyerek işe başlamaktır.

Kamerî takvime ait bir günün (ki gün, "doğal" bir olayla, Güneş'in batışıyla başlayıp biter), Güneş takvimine göre belirlenen bir günle (ki kafadan atılıp belirlenmiş bir "gece yarısı saat 24:00" ile bitip başlar) **örtüşmesini** beklemek de, istemek de, düşüncesizliğin daniskasıdır.

Değil bu iki ayrı takvime ait günlerin birbiriyle örtüşmesi, Dünya'nın farklı kıtalarının günlerinin bile, aynı takvim çerçevesinde, birbiriyle örtüşmesi mümkün değildir.

*

Mesela, yıllar önce şöyle bir haber okumuştum (***Milliye***t):

> **2018'de kalkan bir uçak 2017'de indi**
>
> 01.01.2018 - 16:13 | Son Güncellenme: 01.01.2018 - 16:36

Yeni Zelanda'dan havalanan bir yolcu uçağı, Hawaii'ye indiğinde halen 2017 yaşanıyordu. Sosyal medyada büyük ilgi gören olay, zaman içinde yolculuk esprilerini getirdi.

Yeni Zelanda'nın Auckland şehrinden 2018'in ilk dakikalarında kalkan bir uçak, ABD'nin Hawaii eyaletinin başkenti Honolulu'ya 2017'de indi.

Gazeteci Sam Sweeney olayı farketti ve bu ilginç durumu Twitter'dan paylaştı. "Hawaiian Havayoları'na ait 446 numaralı uçuş 2018'de başladı ve uçak 2017'de inecek" ifadesini, #zamanayolculuk etiketiyle paylaştı.

Hawaiian Havayoları'na ait 446 numaralı uçuş, Auckland Havaalanı'ndan 1 Ocak 2018'de yerel saatle 00:05'te kalktı ve Honolulu'ya 31 Aralık 2017'de 10:16'da vardı.

Auckland, Honolulu'nun 23 saat ilerisinde.

Twitter paylaşımının altına ilginç yorumlar da yapıldı.

Bir Twitter kullanıcısı "Yani, zaman içinde yolculuk yapabiliyoruz ama hâlâ uçan arabalarımız yok" dedi.

Bir başka kullanıcı ise, "Yani teoride yolcular yeni yılı kutlayıp, 24 saat içinde ikinci kez kutlama şansı yakalayacaklar" dedi.

Kaynak: ***BBC Türkçe***

(https://www.milliyet.com.tr/dunya/2018de-kalkan-bir-ucak-2017de-indi-2583262)

*

Dünya işte böyle bir yer.

Herkesin günü kendisi içindir.

Güneş takvimi çerçevesinde de durum böyle.

Mesela, senenin 1 Ocak gününü alalım..

Türkiye'nin 1 Ocak günü ile Japonya'nın ve ABD'nin 1 Ocak günü birbiriyle örtüşmüyor.

Japonya 1 Ocak'ı yaşarken ABD 31 Aralık'ta oyalanmakta olabiliyor.

Yani belirli bir anda sadece gün değil, ay ve yıl da farklı olabiliyor.

Ve gece 24:00'ten bir dakika sonra biz Türkiye olarak 1 Ocak'a ve yeni yıla geçtiğimizde ABD hâlâ 31 Aralık'ı yaşamaya devam ediyor

Hani takvim birliği?

*

Evet, bir birlik var.. Fakat bu, **itibarî**.. Gerçek bir birlik değil.

Zaman dilimleri farklı.. Fakat sadece **isimde birlik** var.. Farklı zaman dilimlerine aynı ismi (mesela 1 Ocak ismini) veriyor, meseleyi **kâğıt üstünde** çözmüş oluyorsunuz.

O yüzden, yukarıya aldığımız haberde anlatıldığı gibi, 2018 yılının ilk dakikalarında Yeni Zelanda'dan havalanan bir **uçak**, yolcularını (güya) **zamanda geriye götürüp**, bir yıl öncesinde, yani 2017'de Havai'de yere bırakabiliyor.

Gün değil, yıl bile farklılık gösterebiliyor. Geçmişe (uydurma bir geçmişe) yolculuk yapabiliyorsunuz.

Kimse de buna, Güneş takvimini kullanan ülkelerin **perişanlığı** demiyor.

*

Gelelim **Faruk Beşer**'in yazısına:

"**<u>Yine Ramazan'ın tespiti, yine Müslümanların perişanlığı</u>**" başlığını taşıyor.

İlk paragraf şöyle:

> "Meselenin önemli noktalarına tekrar değineceğiz ama uygulama açısından şu kuralı da söylemeliyiz: Resulüllah buyuruyor ki, **'Oruca herkesin başladığı günde başlanır, bayram herkesin bayram ettiği gündür, kurban da herkesin kurban kestiği gündür' (*Tirmizi*).** Yani durum ne olursa olsun oruca hep beraber başlanır, hep beraber bayram edilir. Buna göre pazartesi hep beraber oruca başlayacağız, 4 Haziran Salı günü de hep beraber bayram edeceğiz. İşin uygulaması böyledir, başka türlü davranmak doğru olmaz. Bu hadisi şerifin bir işareti de şudur: Tespitte hata olsa bile Müslümanların birlikte hareket etmeleri, yanlış yapmamalarından daha önemlidir. Bu sebeple benim burada söyleyeceklerim kimseyi bağlamaz."

*

Faruk Beşer'in anlamadığı, aklına getirmediği şu: Tamam, oruca Pazartesi günü başlayacağız da, her ülkenin Pazartesi'si **farklı zaman dilimi**ne karşılık geliyor.

Mesela, Japonya'nın Pazartesi'si başladığında biz hâlâ Pazar gününde oluyoruz.

Hele ABD'nin Pazartesi'si ile Japonya'nın Pazartesi'si birbirine hiç uymuyor.

Şimdi sen, Japonya'daki müslüman ile ABD'deki bir müslümanı **itibarî** Güneş takvimine göre aynı Pazartesi gününde oruca başlatırsan, yanlış yaparsın.

Kamerî takvimi Güneş takvimine uydurmaya çalışma şaşkınlığını **ilim** zannetmeyi Faruk Beşer gibi işgüzârlar artık bırakmalıdır.

*

Mesele, Müslümanların oruca **Güneş takvimine göre belirlenen bir günde** başlaması olarak ortaya konulduğunda, düğme yanlış iliklenmeye başladığı için, doğru hareket edilemez.

Yani sen burada **kamerî takvimi değil, Güneş takvimini *esas alıyor***sun.

Halbuki, burada, Güneş takvimine göre belirlenen **itibarî** ve **kıtalara göre değişen** bir günün **fıkhen** hiçbir ***hükmü yoktur***.

Burada **ocak, şubat vs. diye bir ay yoktur**.. **Sadece Ramazan ayı vardır**..

Yani, dünya müslümanları **1 Ramazan**'da oruca başladıklarını söyledikleri zaman, mesele hallolmuş, birlik sağlanmış olur.

*

Dünya'nın yuvarlak olması nedeniyle bu **1 Ramazan farklı kıtalarda farklı zaman dilimlerine tekabül eder**.

Ayrıca, 1 Ramazan günü, Güneş takviminin tek bir günü ile asla örtüşmez.

Nasıl örtüşsün ki, Güneş takvimine ait bir gün bile dünyanın farklı kıtalarında farklı zaman dilimlerine karşılık geliyor, birbiriyle örtüşmüyorlar. ABD gibi batıdaki bir yerde mesela 6 Mayıs günü yaşanırken Japonya gibi başka bir yerde 7 Mayıs yaşanmaya başlamış olabiliyor.

*

Faruk Beşer'in yazısındaki bir paragraf şöyle:

> **"Ramazan'ı başlatmak için Hilal'i görmek bizatihi bir ibadet değildir. Önemli olan Ramazan ayını/şehrini doğru tespit etmektir.** Bu tespit için Resulüllah (sa) kendi zamanında üç farklı yol göstermiştir: Hilal'i bizzat görmek, bu mümkün değilse Şaban'ı otuza tamamlamak, ya da takdir etmek. Takdir hesap demektir. Bu farklı metotlar da gösteriyor ki, asıl olan rü'yet değil, Ramazan'ın doğru tespitidir. Allah da (cc) Hilal'i gördüğünüzde demiyor da, Ramazan ayına/şehr-i Ramazana ulaştığınızda oruç tutun buyurur."

İmdi, **rü'yeti (görmeyi)** bir tarafa bırakır, **hesab**ı esas alırsanız, herşeyi bozmuş olursunuz.

Mesela, Güneş'in sabahleyin doğuşu, hesaba göre, rü'yetinden/görülmesinden yaklaşık 8 dakika kadar önce gerçekleşir. Güneş'in ışıkları bize 8 küsur dakika içinde ulaştığı için, Güneş'in doğuşunun farkına biz geç varırız. İşte burada, **"Önemli olan Güneş'in doğuşudur, görülmesi değildir"** denilemez. Yani, biz, Güneş'in doğuşunu görmedikçe, sabah namazını kılabiliriz.

Ramazan ayının başlaması da böyledir. **Hesap doğru olabilir, fakat ibadet, salt hesaba göre yapılamaz.**

Hesap, rü'yeti de dikkate alıyorsa, o başka..

*

Faruk Beşer'in diğer bir paragrafı şöyle:

> "Tarihte Müslümanlar ibadetlerini doğru zamanlarda ve doğru mekânlarda yapabilmek için özellikle astronomi bilimini geliştirmişler ve meseleyi doğru

> anladıkları zamanlarda bu bilimden sonuna kadar yararlanmışlar. Hatta Hicri V. Asır'da yaşayan Subkî, **'eğer bir gün hesap bize çok kesin sonuç verirse o zaman rü'yete değil hesaba bakarız. Çünkü önemli olan Ramazan'ı en doğru şekilde tespittir'** demiş. Müslümanlar varlığı anlamaktan uzaklaştıkça İslam'dan da uzaklaşmışlar."

Rü'yetin ne zaman gerçekleşebileceğini hesapla belirleyebiliyorsan, **belki** rü'yete gerek kalmayabilir. Fakat **rü'yet şartını tümden devre dışı bırakamazsın**.

*

Beşer'in bir başka cümlesi, düşünmeden yazıp çizdiğini gösteriyor:

> **"Yeni ayın başlangıcı tamamen kozmolojik bir ayettir ve dünyanın hiçbir yerine göre farklılık arz etmez.** Bu da güneşin, ayın ve dünyanın fezada aynı düzlemde buluşmaları anıdır, bu durum ayda bir kez gerçekleşir ve yeni kameri ay da bu kavuşum/içtima ile başlar. Bu sene Ramazan ayının başlangıcı olan kavuşum yarın (4 Mayıs cumartesi) Greenwich saatiyle 22.46, yani Türkiye saatiyle 20.46'dır. Bunun anlamı şudur: Yarın akşam saat 08.46'da bütün dünya için Ramazan girmiştir ve henüz sahuru bitmemiş olan ülkeler Pazar günü oruca kalkmalıdırlar. Bu başlangıç bu sene Hindistan'ın doğusuna tekabül ediyor. Oysa rü'yet gerçekleşmeyeceği için Diyanet Takvimi, Ramazan'ı pazartesi başlatıyor, bu çok açık bir yanlıştır."

Bay Beşer, *"**Yeni ayın başlangıcı** tamamen kozmolojik bir ayettir ve **dünyanın hiçbir yerine göre farklılık arz etmez**"* diye birşey yoktur.

Mesela Güneş'in doğup **gündüzün başlaması** da kozmolojik bir ayettir ve **dünyanın her yerine göre farklılık** gösterir.

Yeni ayın başlangıcı da aynı şekilde beldeye göre farklılık gösterebilir.

Farklılık göstermeyen şudur: Mesela Güneş'in İstanbul'daki doğuş saati, İstanbul'da veya Tokyo'da yaşamanıza göre değişmez. Fakat Güneş'in doğuş saati/zamanı **İstanbul'da ve Tokyo'da farklıdır.**

Aynı şekilde, Ay'ın **Dünya'ya göre belirli andaki konumu** da, yaşadığımız bölgeye göre değişmez, fakat bu, kamerî ayın Dünya'nın her yerinde aynı anda başlayacak olması anlamına gelmez.

Faruk Beşer'in sözünü ettiği kavuşum, Ay'ın Güneş ile Dünya arasına girmesi ve bu yüzden (Güneş'ten ışık yansıtamadığı için) görülememesidir.

Faruk Beşer'in 2019 yılına ait bu yazısından öğrendiğimize göre, o yıl **kavuşum vakti**, Türkiye'de, **4 Mayıs** Cumartesi günü saat 20.46'ya denk geliyor (Bu sırada **Japonya 5 Mayıs** gününü yaşıyor).

Şimdi, Faruk efendinin cümlesine bakalım:

> "Bunun anlamı şudur: Yarın akşam saat 08.46'da bütün dünya için Ramazan girmiştir ve henüz sahuru bitmemiş olan ülkeler Pazar günü oruca kalkmalıdırlar."

Görüldüğü gibi Bay Beşer **"rü'yet" şartı**nı kaldırıyor, yerine **"sahurun bitmemesi" şartı**nı getiriyor.

Bu durumda, "Bütün dünya için Ramazan girmiştir" lafı saçmalık oluyor. Kendi yaklaşımı çerçevesinde **şöyle demesi gerekirdi**: *"Kavuşum, Ramazan'ın girmesi için tek başına yeterli değildir. Her ülke, kendi günü çerçevesinde o günün* ***ilk sahur vaktiyle*** *birlikte Ramazan'a girmiş sayılır."*

*

Faruk Beşer'in yaklaşımına göre, **5 Mayıs günü** Hindistan'ın batısında kalan ülkelerin müslümanları **oruç tutmalıdır**. Onlar için Ramazan ayı girmiştir.

Fakat Japonya, Çin, Avustralya vs. gibi daha doğudaki ülkelerde yaşayan müslümanlar, **5 Mayıs günü oruç tutmayacak**tır. Çünkü onlar için Ramazan ayı girmemiştir (veya Faruk Beşer kafa karışıklığına göre "tüm dünya" ile birlikte onlar için de girmiştir, fakat sahur vakti geçtiği için **oruçtan muaf**lar).

Böylece Faruk Beşer, bu senenin **1 Ramazan**'ının Güneş takvimine göre, Hindistan'ın doğusundaki ülkeler için **6 Mayıs**'a, batısındaki ülkeler içinse **5 Mayıs**'a tekabül ettiğini kabul etmiş oluyor.

Faruk Beşer şunu da diyor:

> "Bu başlangıç bu sene Hindistan'ın doğusuna tekabül ediyor. Oysa rü'yet gerçekleşmeyeceği için **Diyanet Takvimi, Ramazan'ı pazartesi başlatıyor, bu çok açık bir yanlıştır."**

Diyanet'in kararı yanlış değil, doğrudur.

Çünkü, hesabı da, rü'yet şartını da dikkate alıyor.

AKLA ZİYAN BAYRAM BİRLİĞİ (TAKVİM BİRLİĞİ) HURAFESİ

Prof. Faruk Beşer, ***Yeni Şafak***'ta yayınlanan "Takvim Kongresi, Ruyet, hesap ve Ramazan" başlıklı yazısında şunları söylemişti:

> Geçtiğimiz pazartesi günü sona eren üç günlük muhteşem bir kongrede yer alma şerefini yaşadık. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kıskandıracak seviye ve güzellikte bir tedbir ve düzenleme ile gerçekleştirdiği kongrede altmış küsur ülkeden, Allame Karadawi dâhil, fıkıh ve astronomi âlimleri ümmetin birliği için bütün güçlerini ortaya koydular ve kanaatimce hayırlı bir sonuca ulaşıldı. (…)
>
> Sonuç olarak ilgili komisyonların uzun çalışmaları sonucunda ikiye indirilen takvim yolları ulemanın oylarına sunuldu ve '**Birli Takvim**' dedikleri sistem büyük çoğunlukla kabul edildi. Bunu bütün dünya Müslümanlarına duyurmayı Diyanet İşleri Başkanlığı üstlendi. **Yani astronomik hesaplarla bir yerde Ay'ın görülebileceği tespit edildiğinde artık bütün dünyada Ramazan başlamıştır** ve ***sahur imkanı bulan her yerde*** ertesi gün Ramazandır. Bendeniz burada sadece kavuşumun esas alınmasının yeterli olduğu kanaatindeyim ama sonuç değişmeyeceği için oyumu birli takvimden yana kullandım. Herkesin buna uyması, siyasi ve ideolojik davranmaması İslam'ın tevhit esasının gereğidir. **Bu başarı Diyanet İşleri Başkanlığı eli ile ümmetin başarısıdır.** Sevinçliyiz, hayırlı olsun.
>
> (http://www.yenisafak.com/yazarlar/farukbeser/takvim-kongresi-ruyet-hesap-ve-ramazan-2029453)

*

Gerçekte sevinmeyi gerektiren bir durum yok, çünkü yine başa dönülmüş.

Beşer'in iddiasına göre, bir yerde yeni hilalin görülebilecği hesapla kesinleşince bütün dünyada ramazan ayı başlayacakmış.

Halbuki, başlayamayacağını kendisi söylüyor, "**sahur imkânı** bulan her yerde" kaydını getiriyor.

Bu durumda nasıl birlik sağlayacaksın?!

*

Burada aslında **sahur** yapabilme değil**, niyet** edebilme ile ilgili bir sorun var.

Sahur yapabilmeden bahsetmek bir defa abes.

Ramazan başlamazsa o saatte yemek yenilmez diye birey yok ki.. Kim senin yemene içmene (sahur yapmana, seher yemeği yemene) engel olabilir?!

Üstelik insan sahur yapmadan da oruç tutabilir.

Fakat **niyetsiz** oruç olmaz.

*

Mesela, (ramazan ayının hazirana denk geldiğini farzedersek) Türkiye saati ile 6 haziran günü tam 03:19'da batıda (dünyanın Türkiye'ye göre batısında) bir yerlerde yeni hilalin görülebilir duruma geldiğini varsayalım.

Ankara'dakiler için (Faruk Beşer'e göre) artık sahur imkânı (aslında niyet imkânı) kalmamış olacak, ertesi gün oruç tutmayacaklardır.

Fakat İstanbul'dakiler için sekiz dakikalık bir sahur zamanı (daha doğrusu, orucun o gün farz olduğunu bilerek niyet etme zamanı) vardır.

Yani Ankara ile İstanbul bile, bazen bu asılsız çözüm çerçevesinde aynı tarihte ramazana başlayamayabilir.

*

Bu örnekte Ankara'dakilerin sorunu sahur yapamamak değildir.

Çünkü imsak vaktine kadar istedikleri gibi yiyip içebilirler, ramazan gelsin gelmesin, geceleyin yiyip içmek yasak değil, yani burada sahur (seher) yemeği bakımından bir sorun yok.

Burada sorun, imsak vaktine kadar, farz olan oruç için niyet imkânının doğmamış olmasıdır.

Farz oruca niyet ederlerse (ki gerçekte farz değildir), vaktinden önce ibadete başlamış olurlar. Bu, Güneş batmadan akşam namazının farzını kılmaya başlayıp, Güneş batınca namazı tamamlamak gibi birşeydir.

Bu kişi akşamı kılmamış olur, farz ramazan orucu da ramazan ayı girmeden başlayamaz.

*

Bu örnek çerçevesinde mesela Yozgat'takinin sorunu sahur yapamamak değildir, orada imsak 6 haziran günü saat 03:12'de başlar. Oradakinin dünyanın batısında bir yerde 03:19'da görülebilir hale gelecek olan yeni ramazan hilalinden hareketle oruca başlamış olması düşünülemez. 03:18'de birşey yiyip içmiş olsa, o gün artık oruç tutmuyor demektir. Oruca niyet edip yememiş olsa, ramazan ayı henüz girmediği için

niyeti nafile oruç için yapmış olur. Şayet ramazan orucu için niyet etmiş olsa, ramazan ayı girmeden ramazan orucuna kalben niyet etmiş olduğu için, bu durumda dine ekleme yapmış, **bid'at** ihdas etmiş, **dini dahrif** etmiş olur ki, bu, ramazan orucunun farziyyetini ikrar ederek günah işleyip oruç tutmamaktan daha büyük bir günahtır.

Diyelim ki yeni hilalin dünyanın batısında bir yerlerde görülebilir hale gelmesi Türkiye saati ile 01:00'de oldu; Türkiye sorun yaşamayacaktır fakat batımızdaki başka beldelerde benzer sorunlar ortaya çıkacaktır.

*

Demek oluuyor ki Diyanet'in yeni icadına göre de, değil dünyada, tek bir ülkede bile ramazan ve bayram farklı tarihte idrak edilecektir, edilebilecektir.

Çünkü astronomic hesaplarla bir yerde Ay'ın (hilalin) görülebileceği tespit edildiğinde, artık bütün dünyada ramazan başlamış olacaksa ve sahur (daha doğrusu niyet) imkânı bulan her yerde ertesi gün oruç tutulacak, bu imkânı bulamayan yerlerde ise şaban ayı devam edecek, değişen birşey olmayacaktır.

Tekrar hatırlatalım: Sahur imkânından bahsetmek abestir. Üstelik, niyet farzdır, sahur ise değildir. Sahur orucun şartı ya da rüknü değildir, sahur yapılmaması oruca halel getirmez.

Sahur imkânı diye birşeyden bahsetmekle, orucun tutulmasını, yani farzı, olmasa da olacak birşeye bağlamış oluyorsunuz.

Aldığınız karar ile, yeni hilalin görülebilir hale geldiği yeri ve ona özgü ramazan başlangıcını, keyfî bir surette (aslında varlığı ve yokluğu orucun geçerliliğini etkilemeyen) sahuru eksen alarak, **nassa aykırı** biçimde, yeni hilalin görülemediği yere taşımış oluyorsunuz.

Sonuçta değişen hiçbir şey yok. Değişen sadece, Rasulullah sallalllahu aleyhi ve sellem'in talimatını bırakıp, yerine kendi heva ve hevesinizi, çalışmayan kendi kafanızı koymanız.

Yaptığınız şey, Japonya'da sabah Güneş doğup ilk ışıkları görüldüğü zaman, "Japonya'da Güneş görülmüş, dolayısıyla artık heryerde gündüz olmuş kabul ediyoruz" demek gibi birşeydir. Oysa tam o saatte dünyanın batısında birçok yerde insanlar geceye yeni başlamışlardır, önlerinde uzun bir gece vardır.

*

Yapılması gereken, yeni hilal ilk kez nerede görülebiliyorsa, o beldenin batısında kalan yerlerde ramazanın başladığının kabul edilmesi, doğudaki yerler içinse işin içine sahur yapabilme imkânının (daha doğrusu niyet imkânının) katılmamasıdır.

Bu durumda, söz konusu beldenin batısında kalan yerler zaten, hava açık olduğunda, yeni hilali görebileceklerdir.

Onların, hava kapalı olsa bile, hilali göremeseler bile, ramazanın başladığına hükmetmeleri makul karşılanır.

*

Her ülkenin 1 ramazanının farklı saatte (ve Güneş takvimine göre farklı günde) başlaması doğaldır.

Pratikte ramazan ayı, Güneş takvimine göre en fazla iki ayrı günde başlayabilir.

Zaten Güneş takviminin kendisinde de gün birliği mevcut değildir.

Mesela her ülkenin 6 haziran günü kendisine göredir.

Mesela bizde o gün saat 22:00 olduğunda, Japonya'da 6 haziran çoktan geçip gitmiştir. Onların günü o anda farklıdır, 7 hazirandır.

1 Ramazan için de aynı şey geçerlidir. Her ülkenin 1 ramazanı kendisine göredir. Bunları Güneş takvimini esas alarak birleştirmeye çalışmak, **hristiyan taklitçiliği**nden başka birşey değildir.

Kimse 2 ramazanda oruca başlayalım demiyor.

*

Olaya bir de tersinden bakalım..

Siz şunu dert ediyorsunuz: Mesela (örneğimiz çerçevesinde) "Neden 6 Haziran günü müslümanlardan bazıları için şaban ayının son, bazıları için de ramazan ayının ilk günü, hepsi için ramazan ayının ilk günü olsun, birleştirelim" diyorsunuz.

Bir başka deyişle, müslümanlardan bazılarının 1 ramazanı 6 haziran, bazılarınınki de 7 haziran oluyor.

Bu durumda sorun sadece kamerî takvime ait değil. Güneş takvimi için de aynı sorun var, onlar için de şöyle bir soru ortaya çıkıyor: Neden dünyanın bazı yerlerinde güneş takviminin 6 haziranı şaban ayının son günü, bazı yerlerinde de ramazan ayının ilk günü oluyor?

Güneş takvimini kullananlar bunu dert edinip, "Güneş takviminde birlik sağlayamıyoruz, bazıları için 6 haziran 1 ramazan, bazıları içinse 7 haziran 1 ramazan. Güneş takviminde birlik sağlamalıyız" demiyorlar.

Çünkü bizimkiler gibi **geri zekâlı** değiller.

*

Diyelim ki hesap çerçevesinde yeni hilalin ilk olarak Fas ve İspanya'da (örneğimize göre) Fas ve İspanya'da 5 haziran akşamı görülebileceği kesin olarak anlaşıldı.

Hava açıksa, hilal gözle de görülecektir.

Yani ertesi gün (6 haziran) Fas ve İspanya müslümanları için ramazan ayının ilk günüdür.

Fakat aynı sırada mesela Pakistan'da 6 haziran sabahı çoktan olmuştur. Sahur zamanı da (daha doğrusu imsak vakti) geçmiştir.

Böylece 6 haziran Faslılar için ramazan ayının birinci günüyken, Pakistanlılar için şaban ayının son günüdür.

Yeni hilalin ilk olarak mesela Fas'ta görülebilmesi durumunda Türkiye'de sahur yapmak (daha doğrusu niyet etmek) zaman itibariyle mümkün olacaktır.

Ancak, bu durumda, Türkiye'nin ramazana başlaması gerektiğini söylerken gerçekte ne rüyete, ne de hesaba dayanmaktasınız.

Kafanızdan hüküm veriyorsunuz.

Bu, **içtihat** yapma değil, nassa sırt çevirmedir. "Mevrid-i nassta içtihada mesağ yoktur."

Sizin bu konudaki nassa aykırı sözde içtihadınıza başkaları neden uymak zorunda olsun ki!

*

Burada asıl mesele salt **hesapla "belirleme"** meselesi değil, **hesapla "birleştirme"** meselesi..

Bunlar aynı şey değil..

Hesaptan söz ediyor, hesaba göre görülemeyeceği belli olan, rüyete göre de mevcut olmayan hilal ile insanları oruca başlatmak istiyorsunuz.

Buna **içtihat** değil, alavere dalavere, abrakadabra denir.

Bir de **fasit kıyas** yapıp, **namaz vakitlerinin hesapla belirlenmesini** gündeme getiriyorsunuz.

Peki namaz vakitlerini de bişleştiriyor musunuz?!

“Türkiye sabah namazını kılarken Doğu Türkistan’da sabah namazı kılınıyor, nerde kaldı müslümanların birliği, bunları birleştirelim” de diyor musunuz?!

Kafanızın çalış(ma)ma tarzına bakılırsa bunu demeniz de yakın gibi görünüyor.

*

Meselenin bir de **güney ve kuzey yarımküreler** boyutu var.

Mesela haziranda kuzey yarımkürede geceler kısa, güney yarımkürede ise uzundur. Dolayısıyla ramazan ayı mesela hazirana denk geldiğinde sahur yapabilme (niyet edebilme) imkânı bu iki yarımkürede aynı olmaz.

Dolayısıyla Diyanet’in kararı çerçevesinde güney yarımküredeki oruca niyet edebilirken, kuzeydeki edemeyebilir.

Gerçekleştirilmesi istenen imkânsız (ve de lüzumsuz) birlik yine sağlanamaz.

*

Bir başka sorun **bayram hilali** ile ilgili.

Şevval hilali ilk kez diyelim ki Fas'ta görülebildi.. Şimdi siz, bulduğunuz imkânsız (hayalî) çözüm çerçevesinde, aynı mantıkla Tunus'takilere bayram yaptırma durumundasınız.

Ama onlar için görülmesi mümkün olan ve görülen bir hilal yok.

Böylece (şayet sadece 29 gün oruç tutmuşlarsa) onlara oruç yedirmiş, ramazan ayının son gününün orucunu tutturamış olacaksınız.

*

Din dolaydır.

Fakat siz zorlaştırıyor, karıştırıyor, içinden çıkılmaz hale getiriyorsunuz.

Düzeltelim darken bozuyorsunuz.

Islah edebiyatı yapan fesatçılar olarak arz-ı endam ediyorsunuz.

Dört mezhep çerçevesinde hal çaresi bulunmuş bir konuy tutup çalışmayan kafalarınızla saçmasapan şekilde kördüğümüne çeviriyorsunuz.

Gölge etmeyin başka ihsan istemez!

Bu dine en büyük hizmetiniz, haddinizi bilip sesinizi kesmeniz olacaktır.

AYNI GÜN BAYRAM İŞGÜZARLIĞI YA DA TAKINTISI

Prof. Dr. Faruk Beşer, "aynı gün bayram" meselesini ***Yeni Şafak***'ta yayınlanan yazılarında defalarca konu edindi.

Değerlendirmelerine büyük ölçüde katılmadığımız Beşer'e bazı sorularımız olacak.

Önce, onun konuyla ilgili iki yazısını aktaralım:

> **Bayramımız herkesin bayramı olacaktır, ancak**
>
> Hz. Peygamber'in şerefli bir sözü vardır: 'Oruç hepinizin oruç tuttuğunuz gün, Ramazan Bayramı hepinizin bayram ettiğiniz gün ve Kurban Bayramı da hepinizin kurban kestiğiniz gündür' (**Tirmizî**. Sahih liğayrihi).
>
> Hadis yorumcuları bunu şöyle anlamışlardır: Ayların başlangıcı ve bitişi araştırılır ama önemli olan herkesin aynı günde oruca başlaması ve aynı günde bayram etmesidir. Bunda hata edilse bile oruçta ve bayramlarda beraber olmak, isabet etmiş olsa bile ayrı olmaktan daha iyidir. Bu sebeple fıkıhçılar bir kişi tek başına hilali görse bayram edemez derler. Onun için biz de inşallah herkesle beraber 8 Ağustos Perşembe günü bayram edeceğiz.
>
> Ancak ehli ilme şu mütalaalarımızı da duyurmakla görevliyiz:
>
> Türkiye'de bu yıl Ramazanı tam zamanında başladık, bazı Arap Ülkeleri başlangıçta yanıldılar. Ancak sonunda da biz yanılıyoruz. Onlar hesaba itibar etmemekle, biz ise hesaba itibar edip rüyeti esas almakla yani bir bakıma hesabî ru'yetle hareket ediyoruz ve her iki taraf da yanılıyor. (…)

İlk bilmemiz gereken husus, bu ayrılığın siyasî ve ilmi olmak üzere iki önemli boyutunun bulunmasıdır. **Siyasi boyutu bazı İslam ülkelerinin kendi dediklerinin olmasını,** ya da başkalarıyla birlik olmamayı adeta bir egemenlik sorunu gibi düşünmeleridir.

Asıl önemli olan boyut, meselenin ikinci, yani ilmi boyutudur. Siyasilerin ittifak etmemeleri anlaşılır, çünkü siyaset ulusal menfaatler üzerine kurulu bir faaliyettir. Ama **İslam âlimlerinin ümmetin böyle önemli bir meselesi hakkında, en zayıf içtihat üzerinde de olsa ittifak etmemeleri anlaşılır gibi değildir**. Görünen o ki, meselenin halli **güçlü ve samimi bir iradenin, yani bu işi ümmetin meselesi olarak gören bir İslam devletinin bulunmasına** vabestedir. Durum böyle olunca da bu ihtilaf daha uzun yıllar devam edecek gibi gözükmektedir.

Ancak meselenin halli çok basittir ve özü şundan ibarettir:

1. Kurânı Kerim ondan fazla ayette Güneşin de Ayın da çok ince hesaplarla cereyan ettiklerini, her ikisinin de zamanın ve hesabın bilinmesi için birer ölçü olduğunu haber vermektedir. Ve bu gün astronominin, bu hesabı çok hassas derecede tespit edebildiğini de herkes biliyor.

2. Allah Rasulü Efendimiz (sa): ‘**Hilali görerek oruca başlayın, görerek bayram edin’** buyururken, bunu, Ramazanı önceden karşılayanlar için söylemiş ve böyle yapmamalarını, Ramazanı ancak, hilali görmek suretiyle kesin olarak tespit ettikten sonra oruç tutmalarını emretmiştir. Eğer bu mümkün olmazsa, **Şaban'ı otuza tamamlamalarını**, bir başka rivayette ise ‘**takdir etmelerini’** istemiştir. Bu durumda önemli olan mesele, ramazanın kesin tespitidir. Bunun için de Allah Rasulü **üç farklı yol** göstermiştir ki, bunların **ikisi zaten hesaptan** başka bir şey değildir. Yani bu hadisi şeriflerin

sebeb-i vürudu, yevm-i şekte oruç tutulmasının yasaklanmasıdır. Buna rağmen hadisi yanlış anlaşılınca şöyle söylenmektedir: ‘Kameri ayın başlayabilmesi için Hz. Peygamberin hadisi mucibince Hilalin görülmesi şarttır.’ Öyleyse Allah Rasulü’nün üç farklı yöntemden söz etmesinin anlamı nedir? Kaldı ki, **hadisi şerifi bağlamıyla beraber ve bütün olarak düşündüğümüzde ru’yetin taabbudî bir mesele olmadığını, önemli olanın kesin tespit yapmak olduğunu** anlarız

3. Konuyla ilgili diğer önemli bir hadisi şerif de: ‘Biz ümmi bir milletiz; okuma yazma ve hesap bilmiyoruz. Ay ya yirmi dokuzdur, ya otuzdur. O halde görerek başlayın görerek iftar edin’ anlamındaki hadisi şeriftir. Çok açık bir şekilde: ‘**Okuma yazmamız ve hesabımız olsaydı ona göre davranırdık’ anlamına gelecek bu hadisi şerifi**, hesabın ve kitabın aleyhine delil almak da sünneti anlama açısından garip bir durumdur. Oysa Hz. Peygamber (sa) bununla bir vakıayı anlatıyor, okuma yazma ve hesabı reddetmiyor.

4. Tarihte hesaba karşı çıkan çoğu fakih, bu konuda ilm-i nücûmu yani astrolojiyi kastettikleri için hesaba karşı çıkmışlardır. Yani itibar edilmemesi ve inanılmaması istenen şey, astronomi değil astrolojidir. (…)

(http://yenisafak.com.tr/yazarlar/Faruk_Beser/bayramimiz-herkesin-bayrami-olacaktir-ancak/38868)

Aynı günde bayram etme sevinci yaşamalıyız

(…) 5.Hicri beşinci asırdaki bir fakih: ‘Biz ruyete / görmeye itibar ederiz, çünkü hesap kesin değildir. Ama **bir gün hesap kesin sonuç verirse** o zaman

Ramazan (ve kurban) hesapla sabit olur artık hilali gördük diyenlerin şahitliklerine de itibar edilmez. Çünkü o takdirde hesap kesindir, ruyet zannîdir' diyecek seviyede meseleyi anlamışken, bizim bu gün bile bu seviyeyi yakalayamamış olmamız üzücü ve düşündürücüdür.

6. **Hesapla ruyeti uzlaştırma gibi garip bir tavır izlemek** de, yaptığı işten emin olmamanın sonucudur. Biz hesapla hareket edip, Ramazan'a **hükmi ruyetle** başlarken, Suudi Arabistan **ruyetle hareket edip hesapla** başlamaktadır. Bu durum elbette her iki taraf için de bir çelişkidir. **Hesaba itibar edilmeyecekse, rüyetin ne zaman gerçekleşeceğinin tespiti niçin hesapla yapılmaktadır?**

7. **Ramazan ya da kurban hilalini gözetlemek ve görmek bizatihi bir ibadet (taabbudi bir durum) değil, Ramazan'ın ve kurbanın tam tespitinin bir vasıtasıdır**. Hz. Peygamber'in bizzat kendisi de bunun için üç farklı yöntem gösterdiğine göre, hedef kesin sonuca ulaşmaktır ve hangisi bu kesin sonucu verirse onunla hareket edilir.

8. Aynı durum, namaz vakitleri için de söz konusu iken hiç kimse her namaz vakti için çıkıp gölgeleri ölçmemektedir. Oysa Efendimiz, '**Ben nasıl namaz kılıyorsam siz de öyle kılın'** buyurmuş ve namaz vakitlerini, güneşin ve onun doğması, batması ve gölgesinin konumuyla anlatmıştır. **Hilalin tespitinin bundan farkı nedir?** Kaldı ki, sahuru ve iftarı belirlemede de kimse **güneşin durumuna bakarak hareket etmemektedir**. Oysa orada da aynı sünnet mevcuttur.

9. **Ruyet tespit için elbette bir vasıtadır ve kıyamete kadar değişmeyecektir.** Dağ başında bulunan bir insan dahi bu yolla Ramazan'ı

tespit edebilir. İslam'ın evrenselliği de buradadır. Ama hesaba mani, şerî ya da aklî hiçbir delil yoktur.

10. **Bütün dünya Müslümanlarının oruca aynı günde başlamalarını ve bitirmelerini, aynı günde bayram etmelerini**, kurban kesmelerini istiyorsak bunun tek ve kesin bir yolu vardır: **Kavuşumu, yeni ayın başlangıcı için esas almak**. Bilindiği gibi bu durum bir anlık bir olaydır ve dünyanın her tarafına göre aynı andır. **Hilalin görülüp görülmediği konusunda ittifakın olması mümkün değildir, ama kavuşum anında ittifak vardır. Çünkü mesele bilimi ilgilendiren bir meseledir ve bu kabil meseleleri İslam, bilime ve bilim adamlarına bırakmıştır. 'Rahman, insana beyanı öğretmiştir'. 'Siz dünya işlerinizi iyi bilirsiniz'.**

11. Diyanet takvimine göre Ramazan sonu kavuşum (içtima) 6 Ağustos 2013 Salı Günü Greenwich saatiyle 21.51 dir. Bu Türkiye saatiyle 23.51'e tekabül eder. Buna göre Salı günü akşamı 23.51'den itibaren yeni aydır, yani Şevvaldir. Oysa biz Çarşamba günü de oruç tutacağız.

12. Diyanet İşleri Başkanlığı bu konuda ciddi ve samimi bir adım attı ve ümmeti Muhammed'in aynı günde oruca başlaması ve aynı günde bayram etmesi için uluslararası çalışmalar başlattı. Bu girişim takdire şayandır. Muvaffak olmalarını diliyoruz.

Ancak meselenin püf noktasını bir kez daha hatırlatalım:

Hadisi şerifteki 'sumû li-ru'yetihi' ifadesine takılıp eksik bir yorumla oruca mutlaka hilalin görülmesiyle başlanması gerektiği sanılıyor, hadisi şerif bütün olarak düşünülmüyor. Bunun yanında pek çok ayeti kerimenin işareti ve iktizası hesaba katılmıyor. **Ruyetle asla bir ümmet birliği sağlanamayacağı** ve ru'yetin mutlak anlamda istenmediği hesaba katılmıyor.

> Bunu ilk biz söylemiyoruz; Merhum Mustafa ez-Zerkâ, Ahmet Muhammed Şakir ve günümüzde Kardawi gibi, **bazılarının müçtehit saydığı insanlar** bizim söylediğimizi çok önceden söylemişler. Hicrî altıncı asırda Şafiî ulemasından **Sübkî** isabetle tespit etmiş. (…).
>
> (http://yenisafak.com.tr/yazarlar/Faruk_Beser/ayni-gunde-bayram-etme-sevinci-yasamaliyiz/38899)

*

Şimdi, Beşer'e yönelteceğimiz sorulara geçebiliriz:

1. Meselenin siyasî ve ilmî boyutlarını ayıran ve "*bazı İslam ülkelerinin kendi dediklerinin olmasını*" istediklerini söyleyen Beşer, daha sonra, "*Meselenin halli **güçlü ve samimi bir iradenin, yani bu işi ümmetin meselesi olarak gören bir İslam devletinin bulunmasına** vabestedir*" demekte ve işin ilmî boyutunu atlayarak meseleyi siyasî iradeye havale etmektedir?

Bir fıkıhçı olarak bunu nasıl söyleyebilmektedir?

2. Beşer, "*İslam âlimlerinin ümmetin böyle önemli bir meselesi hakkında, en zayıf içtihat üzerinde de olsa ittifak etmemeleri anlaşılır gibi değildir*" derken, **içtihadın içtihadı nakzetmemesi kuralını devre dışı** bıraktığının farkında mıdır?

"Mevrid-i nas"ta ittifak zarurîdir, fakat insanların değil zayıf, **kuvvetli içtihat üzerinde bile "ittifak" etmeye zorlanmalarının caiz olmayacağını** neden unutmaktadır?

3. Beşer, "*hadisi şerifi bağlamıyla beraber ve bütün olarak düşündüğümüzde ru'yetin taabbudî bir mesele olmadığını, önemli olanın kesin tespit yapmak olduğunu*" söylemektedir.

Beşer, “**Vacibin ancak kendisiyle tamamlandığı husus da vaciptir**” şeklindeki fıkıh usûlü ilkesi ile bu konu arasında herhangi bir bağlantı gör**me**mekte midir?

*

4. Beşer, “*hesapla ruyeti uzlaştırmak gibi garip bir tavır*“dan söz etmektedir?

Neden garip olsun ki?

Ya da şöyle söyleyelim: Bizim garip görmemiz, fıkhî **hüküm**ler hakkında **itibar** edilmesi gereken bir husus mudur?

İçimizden birinin bir şeyi garip görmesi, o şeyin **meşru olmaması** için sebep teşkil eder mi?

5. Beşer, “*Hesaba itibar edilmeyecekse, ruyetin ne zaman gerçekleşeceğinin tespiti niçin hesapla yapılmaktadır?*” şeklinde bir soru yöneltmektedir.

Oysa, bunun nedeni, onun garip bulduğu durumdur: Hesap ile ruyeti (çıplak gözle görmeyi) uzlaştırmak.

Yani, hesapla ruyeti uzlaştırmaya çalışanlar, “Hesaba itibar edilmez” demiyorlar. Dedikleri şu: “*Tek başına hesaba itibar etmeyelim.*”

Nitekim Beşer’in kendisi de, ilk yazısında, Peygamber Efendimiz s.a.s.’in yeni ayın başlangıcının tespiti konusunda **üç farklı yol** gösterdiğini söylemektedir.

Beşer neden bu üç farklı yolu teke indirmeye çalışmaktadır?

*

6. Beşer, "*Efendimiz, '**Ben nasıl namaz kılıyorsam siz de öyle kılın'** buyurmuş ve namaz vakitlerini, güneşin ve onun doğması, batması ve gölgesinin konumuyla anlatmıştır*" diyor ve şu soruyu yöneltiyor: "***Hilalin tespitinin bundan farkı nedir?***"

Evet, Beşer'in muhatapları da aynı şeyi söylüyorlar: Hilalin ruyetle tespitinin bundan farkı nedir?

7. Beşer, *"... sahuru ve iftarı belirlemede de kimse **güneşin durumuna bakarak hareket etmemektedir**. Oysa orada da aynı sünnet mevcuttur*" demektedir.

Beşer, suimisalin misal olmayacağını, böylesi bir kıyasın geçerliliğinin bulunmadığını bilmiyor mu?

Galiba bilmiyor.

İkincisi, namazlar için de ruyet durumu dikkate alınmakta, salt hesapla hareket edilmemektedir.

Mesela, Güneş'in ışığı dünyaya 8 dakika 44 saniyede, yani kabaca 9 dakikada geldiği için, hesap çerçevesinde düşünüldüğünde, birçoğumuz sabah namazını bazen (hesaba göre) Güneş doğduktan sonra kılmış olmaktayız.

Ama burada önemli olan ruyet (gözle görmek) olduğu için, Güneş doğmamış kabul edilir.

Aynı şekilde, akşam Güneş, hesap çerçevesinde astronomik olarak gerçekte battığında, biz hâlâ onun ışığını görmeye devam ederiz. Fakat hesapla hareket etmez, Güneş'i görürken namaz kılmayız.

Aynı durum bayram hilali için de geçerlidir.

Hilal, astronomik olarak hesap çerçevesinde görülür hale gelmiş olabilir, fakat pekçok insan, Resulullah'ın s.a.s. uygulaması çerçevesinde, onun çıplak gözle görülmesini ya da görülebilir hale gelmesini beklemektedir.

*

8. Beşer ayrıca, "***Ruyet tespit için elbette bir vasıtadır ve kıyamete kadar değişmeyecektir*"** demektedir?

O halde neyi tartışmaktadır?

9. Beşer, ayrıca şöyle diyor: ***"Bütün dünya Müslümanlarının oruca aynı günde başlamalarını ve bitirmelerini, aynı günde bayram etmelerini**, kurban kesmelerini istiyorsak bunun tek ve kesin bir yolu vardır:* ***Kavuşumu, yeni ayın başlangıcı için esas almak**. Bilindiği gibi bu durum bir anlık bir olaydır ve dünyanın her tarafına göre aynı andır. Hilalin görülüp görülmediği konusunda ittifakın olması mümkün değildir, ama kavuşum anında ittifak vardır. Çünkü mesele bilimi ilgilendiren bir meseledir ve bu kabil meseleleri İslam, bilime ve bilim adamlarına bırakmıştır. 'Rahman, insana beyanı öğretmiştir'. 'Siz dünya işlerinizi iyi bilirsiniz'."*

Beşer, birincisi, bütün dünya müslümanlarına aynı günde oruca başlama mükellefiyetini yüklemenin, **coğrafî gerçeklik** yüzünden **mümkün olmadığını** neden anlamak istemiyor?

İkincisi, ***"Bütün dünya Müslümanlarının oruca aynı günde başlamalarını ve bitirmelerini, aynı günde bayram etmelerini**, kurban kesmelerini istiyorsak bunun tek ve kesin bir yolu vardır:* ***Kavuşumu, yeni ayın başlangıcı için esas almak**. Bilindiği gibi bu durum bir anlık bir olaydır ve dünyanın her tarafına göre aynı andır"* diyen Beşer, kavuşumu yeni ayın başlangıcı için esas almanın meseleyi çözmeyeceğini neden düşünmüyor?

Evet, kavuşum **anlık** bir olaydır ve dünyanın her tarafına göre **aynı anda** gerçekleşir, fakat **güneş takvimine göre aynı günde** orucu bırakma ve bayram yapma imkânını verir mi?!

Mesela, Beşer, kavuşumun Türkiye saatiyle 6 Ağustos 2013 günü saat 23:51'de gerçekleşeceğini belirtiyor ve Şevval ayı başlamış olacağı için 7 Ağustos günü oruç tutmamamızı uygun görüyor.

Ancak, o sırada yeni hilalin **görülemeyeceğini** söylemiyor.

Tek sorun bu da değil.

Kavuşum Türkiye saatiyle 6 Ağustos 2013 günü saat 23:51'de gerçekleştiği sırada, Japonya 7 Ağustos'a çoktan girmiş durumdadır ve saat 06:51'dir. Değil imsakın geçmesi, Güneş bile doğmuş durumdadır.

Doğal olarak, o sırada Japonya'daki müslümanlar oruca niyet etmiş durumdadır, yani 7 Ağustos'ta oruç tutmaktadırlar.

Türkiye'de ve daha batıdaki ülkelerde yaşayanlar ise, kavuşumu esas alarak orucu bıraktıklarında, 7 Ağustos'ta oruç tutmamış olurlar.

Beşer, kavuşumu esas almanın, bu durumda, gün bazında bayram birliğini nasıl sağlayacağını izah edebilir mi?

*

10. Ruyetle asla bir İslam birliği sağlanamayacaksa, **hesap**la da sağlanamayacağını Beşer neden anlamak istemiyor?

Hesaba dayanan güneş takvimi çerçevesinde “gün”ün ne zaman başlayıp ne zaman bittiği ve buna bağlı olarak yeni Güneş aylarının başlangıcı ve bitimi konusunda dünyada bir birlik bulunmadığını (yani saat farkı yaşandığını) neden unutuyor?

11. Çağdaş müçtehitlerden söz eden Beşer, bazılarının müçtehit saydığı kişilerin, gerçekten müçtehit olsalar bile, hata edebileceklerini neden unutuyor?

Beşer’in aksine, Mahmut Toptaş, ***Milli Gazete***’nin 18 Şubat 2013 tarihli sayısında yer alan yazısında önemli bir hususa işaret ediyordu:

> “**Ru’yeti hilal**” toplantılarının kırk yıllık macerası vardır.
>
> İstanbul’da, Brüksel’de yapılan toplantılarda **etkili bir karar alınamamış** konuşulmuş konuşulmuş ve dağılmış.
>
> Dünya yuvarlak olarak döndüğü sürece, ülkenin birinde güneş doğarken öbüründe güneş battığı sürece dünya Müslümanlarını **aynı anda sahur yaptırıp aynı anda iftar yaptırmak mümkün olmadığından**, birinde bayram sabahı kılınırken öbüründe akşam namazı kılındığı sürece **Bayram namazı birliği de yapılamaz**.
>
> Peki de **aynı dinin insanları neden ayrı ayrı bayram yaparlar sorusuyla bizim ayrılığımızı körükleyenler** 29 gün beraber olduğumuzu unutanlardır.
>
> Yaşanması **kolay** olan dinimizin **zorlaştırmasına** yardım eder bu tür toplantılar.
>
> Bir Ramazan gününün akşamında Hazreti Ömer, güneşin ucunun ufukta kaybolduğunu görünce iftarını yapar.

Evinin damı üzerindeki bir Müslüman "Ömer, ben güneşi görüyorum" diye bağırır ve Hazreti Ömer'i uyarır.

Hazreti Ömer, "Sen yeme" der ve kendisi yemeye devam eder.

Günümüzde bunun benzeri şöyle olabilir:

Bulunduğunuz şehirde Ramazan günü güneş batıp top atıldığında veya Ezan okunduğunda iftarınızı yaparken on bin metre yükseklikte sizin üzerinizden geçen uçaktakiler hâlâ güneşi görüyor olabilirler.

Al sana İstanbul'da beş yıldızlı otellerde yüz binlerce dolar harcayarak yapılacak tartışma toplantı konusu.

Sonuç alınması için ikinci bir toplantı da Londra'da yapılmalı ve Hazreti Ömer'e 61 gün oruç tutturma kararı alınmalı ve bizim takvamızın daha iyi olduğu ispatlanmalı.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nda çok değerli ilim adamlarımız var.

Güneşe aynı anda doğuş yaptıramayacağımıza göre birleştirme toplantılarının da hiç bir faydası olmayacaktır.

Dört mezhep imamından üçünün ve Hanefi fakihlerinden bir çoğunun kabul ettiği, Hazreti Osman döneminde uygulanan İhtilafı metalı konusu yani **her bölge kendisi hilali görerek oruca başlar ve bayramını yapar** görüşü ve uygulaması **hem tabiata hem şeriata** uygundur.

Biz, bugün Ru'yeti Helal toplantıları yapalım.

Ev kadınları, ev erkekleri, siyasiler, ticaret erbabı, sanatçılar, işverenler, işçiler, işsizler… herkesin her an uymak zorunda olduğu kanunların içindeki haramların tespit edilip **helala dönüştürülmesi** için yetkililere teklif edilmeli.

Bu kanunların sömürgen ve kemirgenlere imkan tanıyanlarının kaldırılması için çalışmalar yapılmalı.

Allah'ın yarattığı ölümlü insanların sözlerini, Allah'ın buyruklarının önüne geçiren ve kabul etmeyenleri **inleten yasaklardan** arındırılmalı.

Dünya yaratılalıdan beri gökyüzündeki yıldızları yöneten, hilali dolunay yapan Allah'ın buyruklarına karşı olan kanunların temizlenerek insanlarımızın inandığı gibi yaşamasının yollarının aranması için toplantılar yapılmasını teklif ediyorum.

*

Söz konusu rüyet-i hilal toplantıları, aslında, yeni bir içtihat yaparak insanları **devletler eliyle bu içtihadı uygulamaya zorlamak** anlamına geliyor.

Ancak, bu içtihat çabası, geçmiş ulemanın (dört mezhep âlimlerinin) yaptıklarının aksine, **şer'î delillerden hareketle** bir sonuca varma gayreti olmaktan uzak.

Bunlarınki, önce hükmü verip, sonra buna kılıf aramaktan ibaret.

Şer'î delilin içerdiği **illet**ten (etken sebepten) değil, hikmetten (sonuçtan) hareketle hüküm koymaya çalışıyorlar.

Ancak, bunların aradığı hikmet de, gerçekte **hikmet fakirliğinden** başka birşey sayılmaz.

Onlara göre, bayramı aynı tarihe getirme arayışının ardındaki hikmet, **müslümanların birliği**..

Pratikte hiçbir faydası olmayan lüzumsuz ve gerçekleşmesi imkânsız bir birlik..

Gerçekleşmesi imkânsız, çünkü bunlarınki, **gerçek** bir birlik değil, **söylemsel** bir birlik anlamına geliyor. Kâğıt üstünde, rakamda birlik..

Hem de, **kamerî** takvime değil, **güneş takvimine göre**..

*

Çünkü, müslüman toplumlar farklı günde bayram yaptıklarında, bu, **güneş takvimine göre olan bir farklılıktır**. Aslında onların hepsi de, mesela Ramazan bayramını **Şevval ayının birinci günü** kutlamaktadırlar.

Çünkü, "Bugün, bayramın birinci günüdür" demek, "Şevval ayının birinci günüdür" demek anlamına gelir.

Ancak, bayram birliğini kafaya takmış olanlar, **kamerî takvim birliği**ni yeterli görmüyorlar, Türkiye gibi ülkeler artık güneş takvimini benimsedikleri için, illa da bayram güneş takvimine göre de aynı günde yapılsın istiyorlar.

Ancak, güneş takvimine göre **bayram birliğini sözde** sağladığınızda, gerçekte yine insanları **farklı zamanlarda, hatta farklı günlerde bayram** yapmaya zorlamış olursunuz.

Çünkü, mesela Tokyo ile İstanbul arasında **yedi saatlik bir fark** vardır. İstanbul ile New York arasındaki saat farkı da yine yedidir. Tokyo ile New York arasındaki saat farkı ise, 10'dur (ya da 14).

Dolayısıyla, diyelim ki bu sene Ramazan bayramı dünya genelinde 8 Ağustos Perşembe günü, sözde birlik halinde kutlandı.. **O gün, yani 8 Ağustos'ta sabah Tokyo'da bayram namazı kılınırken, New York'ta gün henüz 7 Ağustos Çarşamba günü akşam vakti olacaktır.**

***An*, aynı an; fakat *gün*ler, tarihler farklı..**

O nedenle, bütün dünya müslümanları 8 Ağustos Perşembe gününü bayramın birinci günü kabul etseler bile, **Tokyo'nun 8 Ağustos'u ile New York'unkini birleştiremeyecekleri için, bayram yine farklı zamanlarda/anlarda kutlanacaktır**.

Tokyo'da ayın 8'i iken, New York'lular 7'sinde olacaklardır.

Bayram, **sözde aynı** günde kutlanmış olacaktır, **gerçekte ise farklı** günlerde, farklı zamanlarda..

Yani birlik, **söylemsel ya da itibarî** olacaktır..

Gerçek bir birlik olmayacaktır ve mümkün değildir.

*

Sebebi basit: Toptaş'ın dediği gibi, Güneş'in her yerde aynı anda doğmasını sağlayamayız.

Eğer Allahu Teala Dünya'yı yuvarlak değil de dümdüz yaratmış olsaydı, Güneş'i de belirli saatlerde yanıp sönen bize göre sabit bir lamba gibi halk etmiş bulunsaydı (Ki kıyametle ilgili haberlerden, ahirette buna benzer bir durumla karşılaşacağımız anlaşılıyor), işte o zaman dünya genelinde bayram birliği mümkün olurdu.

Burada bir başka sorun da şu: Mevcut haritalar, üç boyutlu dünyayı iki boyutlu tasvir etmekte ve bu iki boyutlu tasvir çerçevesinde Güneş takvimine göre yeni güne, en önce, haritanın en doğusundaki Japonya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde girilmektedir.

Şayet bunun yerine iki boyutlu haritamızda Amerika en doğuda, Asya ortada, Avrupa da en batıda yer alsaydı, günü Amerika'dan başlatacaktık.

Yani Güneş takvimine göre yeni günün, mesela 8 Ağustos 2013'ün dünyadaki başlama yeri, insanların **"takdir" ettikleri, varsaydıkları birşeydir, doğal değildir**.

Böyle olunca, ayların, mesela ağustos ayının başlangıcı da "yer" bakımından **itibarî** olmaktadır, doğal değildir.

Güneş yılında 12 ayın bulunması, kamerî yıldaki 12 ayın bu takvime **uyarlanmasının** sonucudur, kamerî yıldaki 12 ay ise, **doğal**dır, Ay'ın Dünya etrafındaki bir tam dönüşü ile ölçülür.

Kamerî yıl ile güneş yılının örtüşmemesi ve böylece kamerî yılın güneş yılına göre değişmesi sonucu, ramazan ayı kısa ve uzun günler arasında dönüp durmaktadır.

Oruç bazen güney yarımküredekiler için, bazen de kuzey yarımküredekiler için kısa ya da uzun günlere denk gelmektedir.

*

Öte yandan, kamerî takvime göre yeni günün başlangıcı **doğal** bir olaya, Güneş'in batış anına dayanır, güneş takviminde ise saat 24.00 olarak **takdir** edilmiştir.)

Nasıl **güneş takvimine göre doğudan batıya doğru her ülkenin yeni günü farklı anlarda başlıyorsa**, mesela Tokyo'da ayın 7'siyken, Türkiye'de 6'sı olabiliyorsa,

hilalin görünmesine bağlı olarak farklı ülkelerin yeni kamerî ayı, **güneş takvimine göre** farklı günlerde başlayabilir.

Burada tutup kamerî günleri dünya genelinde güneş takvimindeki günlere motamot oturtmaya ya da denk getirmeye çalışmamak gerekir.

Kamerî takvim, güneş takvimine indirgenemez.

*

Bu bir yana, güneş takvimi çerçevesinde ABD'nin bir günü, diyelim ki 8 ağustosu, Hindistan'ın 8 ağustosuna **zaman ya da an** bakımından tam karşılık gelmez, arada saat, yani zaman farkı vardır.

Tokyo'nun eylül ayına girdiği ilk günün ilk saatlerinde Orta Doğu, Avrupa ve Amerika, ağustosun son gününü yaşamaya devam eder.

Böylece, mesela Hindistan ile ABD'nin ayları da, başlangıç ve bitiş itibariyle, an ya da zaman düzeyinde birbirleriyle örtüşmezler. Farklı anlarda başlar ve biterler.

Yani, "gün" ve ay birliğini dünya genelinde "an" düzeyinde sağlamak mümkün değildir.

Dünya genelindeki gün ve ay birliği, gerçek değil, itibarî bir birliktir.

*

"Türkiye'de şu anda 6 Ağustos Salı gününü yaşıyoruz, saat 23:00.. Tokyo'da ise ayın 7'si ve günlerden Çarşamba.. Saat de 06:00.. Niye böyle, bu günleri birleştirelim!.."

Nasıl böyle demiyor, bunu tabiî karşılıyorsak, bizim Ramazan bayramını kutladığımız gün Malezya'nın Ramazan ayının 30'uncu gününün orucunu tutmasını "kafaya takmamak" gerekir.

Bu, **tabiat**a, coğrafî gerçekliğe dayanıyor, tabiî bir durum.

Evet, şu yuvarlak dünyamızda bizzat **hesab**ın kendisi, **farklı coğrafî bölgeler için "ortak bir aynı gün"ün güneş takvimi çerçevesinde imkânsız olduğunu** söylüyor.

Zaten, Toptaş'ın belirttiği gibi, konuyla ilgili olarak Şafiî, Malikî ve Hanbelî mezhepleri ortak bir görüşe sahipler,

Hanefî ulemasının birçoğu da onlarla aynı görüşte..

Din, kolaylıktır..

Olmayacak bir birlik sevdasıyla, dini zorlaştırmaya gerek yoktur.

*

Özetle:

1. Bayram gününün tespitinde ruyet bir tarafa bırakılıp salt hesapla hareket edilse bile, bu, bayram birliğini sağlamaya yetmez. Çünkü dünya yuvarlak ve de dönüyor.

2. Bayram gününün tespiti için ruyeti dikkate almayıp hesapla hareket edenlerin, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in hadîsinden hareketle, kendilerinin (veya çağdaş hesap adamlarının) okuma-yazmayı ve hesabı bilmelerine güvendikleri ve bu çerçevede hesaba dayanmalarının caiz olacağı yönünde bir içtihatta bulundukları anlaşılmaktadır.

İçtihat içtihadı nakzetmeyeceği ve hesaptan anlamadığı (kendisi hesap yapamadığı gibi başkalarının yaptığı hesapları da anlamadığı) için ruyete itibar etmek isteyen insanlar kıyamete kadar her zaman bulunacağından, bu yeni içtihat sahiplerinin, kendi içtihatlarının devletler eliyle herkese dayatılmasını ya da bütün devletlerin kendi içtihatlarını benimsemelerini istemeleri doğru değildir.

BAYRAM GÜNÜ KONUSUNDA TOPU TACA ATMA!

Prof. Faruk Beşer, ***Yeni Şafak***'taki köşesinde bayram gününün tespiti ile ilgili olarak şunları yazmış bulunuyor:

> **'Bayram herkesin bayram ettiği gündür'**
>
> Bendeniz şer'i ayların ve dini günlerin tespiti konusundaki görüşümü Ramazan girerken açıklamış, Türkiye olarak bu sene başlangıcımız doğru ama bitirişimiz yanlış olacak demiştim. Buradaki ölçüm de kavuşumun, yeni ayın başlangıcı için esas alınması prensibine dayanıyordu. Bu görüşe en az yirmi yılda vardığım için ondan öyle kolay vazgeçemem ve bunun ilmi ölçülerle ispatına da hazırım. Ama bu başka bir şey ve onu ehli ile tartışırız. Şimdi bizim için söz konusu olan, ne zaman bayram edeceğimiz meselesidir. İşte bunun ölçüsünü de bize yine Hz. Peygamber Efendimiz veriyor:
>
> 'Orucunuz, birlikte oruca başladığınız, Fıtır, yani Ramazan Bayramınız birlikte iftar ettiğiniz, Kurban Bayramınız da birlikte kurban kestiğiniz gündür'. (T, D). Bu hadisi şerifi yorumlayan Hattabî gibi ilk yorumcular derler ki: 'Bu bize gösteriyor ki, tespitte hata olmuş olsa bile Müslümanlar oruca aynı günde başlamalı ve bayramları aynı günde yapmalıdırlar'. Önemli olan budur. Böyle konularda hataya dayalı da olsa Müslümanların birlikteliği, isabete dayanan parçalanmışlıklarından iyidir. Çünkü bu mesele dinin esaslarından ve prensip hükümlerinden değil, araç ve tamamlayıcı hükümlerindendir. Böyle hükümler, birlikte hareket etme gibi büyük bir sembolün terkedilmesine sebep olamaz.

Şöyle de diyebiliriz: Müslümanların şer'î günleri tam tespit edememeleri kötü bir durumdur, yani bir mefsedettir, hatta bugün için Müslümanların bir ayıbıdır ama Müslümanların ibadetlerinde ve sevinç günlerinde ayrı telden çalmaları, tefrikaya düşmeleri çok daha büyük bir mefsedettir. İki mefsedet çatıştığında küçük olan tercih edilip diğerinin çaresine bakılır. Hep beraber bayram yapma gibi dinin büyük bir şiarı, araçla ilgili küçük bir teferruata feda edilemez.

O halde pazartesi günü inşallah hep beraber bayram edeceğiz.

Emin isen bunu nasıl söylüyorsun diyenlere sözüm, işte yukarıdaki hadisi şeriflerdir. Bizimkisi, faraza ehlinden sadır olmuş olsa, en nihayet bir içtihat olmuş olur. Oysa bütün içtihatlar zan ifade eder, kesin bilgi oluşturmaz. Bunun için Ebu Hanife der ki, bir kişi tek başına hilali görse bayram edemez, bayram için o da herkesi beklemek zorundadır. Oysa hilali görmek o kişi için kesin bir bilgidir.

O halde aykırılık yapmanın hiçbir anlamı, dini ve akli bir dayanağı yoktur.

(http://yenisafak.com.tr/yazarlar/Faruk_Beser/bayram-herkesin-bayram-ettigi-gundur/55011)

*

Beşer, **"Türkiye olarak bu sene başlangıcımız doğru ama bitirişimiz yanlış olacak"** diyerek, son tahlilde bir **"yanlışlık"** durumuna işaret etmiş oluyor.

Ölçüsü ise, **kavuşum**un yeni ayın başlangıcı için esas alınmasıymış.

Kavuşumdan kasıt şu: Ay'ın, Dünya etrafındaki dönüşü sırasında, Güneş ile arasına Dünya'nın girmesi yüzünden bir süre ışık yansıtamamasıdır.

Yansıtmaya başladığı zaman da, ancak uçtaki bir kısmından yansıtabildiği için, **hilal** şeklinde bir görünüm ortaya çıkar.

İşte bu hilalin, akşam Güneş battıktan sonra **"çıplak göz"le** görülmesi (rüyet) ile, ertesi gün yeni kamerî ayın başlayacağına hükmedilir.

Eğer, bir önceki kamerî ay 30 güne tamamlanmışsa, artık çıplak gözle görmek için uğraşmaya (rüyete) gerek kalmaz. Çünkü kamerî aylar 31 gün olmaz.

*

Buradaki "çıplak göz" kaydı önemlidir. Kamerî ayın 29'uncu gününün akşamı, hilal, teleskopla vs. görülebilir hale geldiği halde, çıplak gözle görülebilir durumda olmayabilir.

Beşer'in temel hatası, bir fıkıhçıya yakışmayan, *"Buradaki ölçüm de kavuşumun, yeni ayın başlangıcı için esas alınması prensibine dayanıyordu"* ifadesi..

Fıkıh açısından böyle bir prensip yok ki..

Sen kendi kafandan "esas alınması gereken prensip" icat ediyorsun.

Esas olan kavuşum değil, rüyettir. O da, kavuşumun bitmesi anlamına gelir. Yani Beşer, "Beşer şaşar" hesabı, görülmeyi değil de, görülememeyi esas almış oluyor, işi tersine çeviriyor.

Bir de övünüyor, bu görüşe en az 20 yılda varmışmış.. Yanlış olduktan sonra, 80 yılda varsan n'olur ki!..

Bu görüşten **"kolay vazgeçememe" gerekçesi** de sakat.. "Süre uzunluğu".. Süre uzunluğu, hangi yanlışı vazgeçilmez hale getirebilir ki?! Böyle bir ifade bir fıkıhçıya değil, taassup ehli bir muannide yakışır.

*

Ayrıca Beşer, “ilmi ölçülerle ispatına hazırım” da diyor.

Rüyetin değil de kavuşumun esas alınması gerektiğini hangi ilmî kıstasa göre ispat edebilirsin ki?!..

İspat etmen mümkün değil, sadece, köylü kurnazlığıyla “Ehli ile tartışırım” diyerek topu taca atabilirsin.

*

Gelelim, aktarılan hadîsin Hattabî tarafından yapılmış olan yorumuna..

Elbette, bu yorumun doğru olma ihtimali var.. Belki de kesinlikle doğru.. Ancak bu, şu anda tartışılmakta olan sorunu çözmeye yetmez.

Şöyle anlatayım:

Diyelim ki Türkiye ile Nijerya bayramı farklı günlerde yaptı. Bu hadîs çerçevesinde, Türkiye’de yaşayan müslümanın Türkiye’deki uygulamaya, Nijerya’da yaşayanın Nijerya’dakine uyması gerektiğini söylemiş oluruz.

Fakat **bu, Türkiye ile Nijerya arasındaki ihtifalı ortadan kaldırır mı?!**

“Birlikte hareket etme gibi büyük bir sembol”, burada nasıl pratiğe aktarılacaktır?

Kim, kime, neye göre uyacaktır?..

*****

Kaldı ki, sağlamaya çalıştığınız **“birlikte hareket etme”**, **belirli ülkeler ve beldeler için mümkün** olsa bile, **dünya genelinde imkânsız**..

Mesela siz, yatsı namazını dünyanın her yerinde aynı anda kılabilir, birlikte hareket edebilir misiniz?

Yatsı namazı, belirli bir beldede aynı anda kılınabilir, fakat Türkiye ve Nijerya'da aynı anda kılınamaz.

Bu, ihtilaf ya da tefrika değildir. Gerçek birlik ve beraberlik budur..

Bayram da böyledir, Güneş Sistemi'nin yapısı gereği, aynı anda yapmak mümkün değildir.

*

Kaldı ki siz, **Güneş Takvimi'ne göre bir birlik sağlamaya çalışıyorsunuz**.

Oysa, bayramın birinci günü, bütün müslümanlar için **aynı kamerî gün**dür: 1 Şevval..

Siz ise, kafa karışıklığınız yüzünden, daha bu konuda Güneş Takvimi'ne göre çözüm üretmeye çalışmanın **yanlış bir sorun icat edip ona çözüm aramak** anlamına geldiğini bile anlayabilmiş değilsiniz..

20 yılda bunu bile fark edememişsiniz..

*

Üstelik, Güneş Takvimi'ne göre birlik sağlanmış olsa bile, bu, **itibarî** bir birlik olur, **gerçek/reel** bir birlik olmaz.. Neden?

Çünkü, mesela Japonya'nın 28 Ağustos günü sabahı, Avrupa'da henüz 27 Ağustos günüdür.

Dünyada birlik ve beraberlik olsun diye, bu ikisini birleştirebilir misin?..

KARAMAN’IN “AYNI GÜNDE ORUÇ VE BAYRAM” HURAFESİ

Yeni Şafak gazetesi yazarı Prof. Hayrettin Karaman’ın 15 Temmuz 2016 tarihli yazısının başlığı şuydu: **“Aynı günde oruç ve bayram”.**

Bilgisizce yazılmış bir yazı.

Okuyalım:

“Kim daha iyi Müslüman ülke” yarışmasını sürdüren siyaseti bir yana bırakırsak ibadetlerle ilgili olan kamerî aybaşlarının tespiti konusunda üç ictihat/yorum vardır:

> 1. Ay ile Güneş’in aynı zamanda battıkları [*Dünya’nın kendi ekseni etrafında dönüyor olmasından dolayı, üzerindeki belirli bir yere göre görünmez hale geldikleri*] **kavuşum zamanı biter bitmez** -hilal görülsün görülmesin, görülebilir olsun olmasın- yeni ayı başlatmak.
>
> 2. Hilal fiilen [*havanın kapalı olması gibi nedenlerle*] **görülmese bile görülebilir olması hesaplanarak** yeni aybaşını ilan etmek.

Burada bir duralım.

Kavuşum zamanı, Dünya’nın etrafında 29-30 günlük bir sürede dönen Ay’ın, Güneş ile Dünya’nın arasına girmesi nedeniyle, belirli bir süre Dünya’nın hiçbir yerinde görülemediği zaman dilimidir.

Çünkü Ay’ın görülmesi, Güneş’ten aldığı ışığı yansıtmasına bağlıdır. Araya girdiği sırada ise, aldığı ışık Dünya’ya yansımaz.

Fakat Ay’ın dönmesi devam ettiği için, bir süre sonra, Dünya’ya bakan tarafının ucu, ince hilal şeklinde ışığı yansıtır.

Ancak, bu hilalin çıplak gözle görülebilmesi, ortalığın biraz kararmasına bağlıdır. Ortalık aydınlık olduğunda, yeni hilalin zayıf ışığını göz algılayamaz.

Bu yüzden, yeni Ay’ın, mesela **teleskoplar yardımıyla görülebilir** olması ile **çıplak gözle görülmesi** arasında farklılık meydana gelmektedir.

Ertesi gün akşam, hareketine devam eden Ay daha fazla bir açıyla ışık yansıtacağı ve gözden kaybolması Güneş’e göre gecikeceği için, hava açık olduğunda mutlaka görülür.

Hesapçılar ile rü’yetçiler (görmeye itibar edenler) arasındaki ihtilaf noktalarından birisi budur.

Hesapçılar, **“Hesaba göre ‘çıplak göz’le görülebilir hale gelmesi yeterlidir, çıplak gözle fiilen görmek şart değildir”** demektedir.

Karaman’ın sözünü ettiği **birinci yorumun sahipleri ise, “çıplak gözle görülebilir” olma şartını da ortadan kaldırmakta, “kavuşum” vaktinin hesap çerçevesinde bitmiş olmasını yeterli görmektedirler**.

Bunlar, görüşlerini desteklemek için, namaz vakitlerinin hesapla ilan ediliyor olmasını da gündeme getirmektedirler. Ancak, bu görüş aslında çelişkili ve tutarsızdır. Çünkü bu mantıkla hareket edilirse, mesela takvimlerde Güneş’in doğuş zamanını bugünkünden farklı vermek gerekir.

Namaz vakitleri için “çıplak gözle görme” şartını kabul etmezsek, Güneş’in ışığının bize yaklaşık 8 dakikada geliyor olmasından dolayı, Güneş’i

göremediğimiz halde, sabah namazının vaktinin, bugünkü takvimlere göre 8 dakika önce bitmiş olduğuna hükmetmemiz icab eder.

*

Karaman'ın yazısına dönelim:

3. Ay'ı [*hesaba hiç itibar etmeyip*] fiilen görmeden yeni ay'ı başlatmamak [*hava kapalı olduğunda 30'a tamamlamak*].

Bu ictihatlarla ilgili bir mesele de "bu üç yorumdan birine göre aybaşının tespiti bir yerde (meridyende) yapılınca bu **bütün dünyayı bağlar mı, yoksa gün farkıyla tespit edilen yerler kendi coğrafyalarına mı tabi olacaklar?" meselesidir.** Birkaç yazıda bu konuları köşe yazısı niteliğini aşmadan açıklamaya çalışacağım.

Bu günün yazısında merhum Mısırlı alim Ahmed Muhammed Şakir'in konularla ilgili bir kitapçığını özetliyorum (**Evâilu'ş-Şuhûri'l-Arabiyye…**", Kahire, 1939):

(…) Arapların okuma yazma ve hesapları zayıftı, bu yüzden Peygamberimiz "görünce başlayın…" buyurdu.

Ulemâ bu işi bilmiyordu, bilenleri de gayıptan haber vermeye kalkışan müneccimler olarak telakki ediyor, itimad etmiyorlardı. Az sayıda bilen ise sesini fazla çıkaramıyordu.

Meselâ Takıyyuddîn Sübkî **Fetâvâ**'sında: *"Bilim ve hesap yoluyla yeni hilalin görülmesinin mümkün olmadığı sabit ise görme iddiasında*

bulunanların tanıklıkları kabul edilemez; çünkü bu zanna dayanır, hesap ise kesindir…” diyor.

İbn Dakik el-Iyd de **Umde** şerhinde:

“Müneccimlerin (yıldızların hareketleri ile ilgili bilgi sahiplerinin) hesaplarına uyarak Ay’ın Güneş’ten ayrıldığı (kavuşumun bittiği) zamanı yeni ayın başlangıcı olarak kabul etmek caiz değildir, ama onların hesabına göre yeni ayın hilalinin ***görülebilir hale gelmesine*** *itibar edilir, bir mani yüzünden fiilen görülmemiş olması önemli değildir”* diyor.

Konu ile ilgili iki hadisten biri:

“Biz ümmî bir topluluğuz, yazmayız, hesaplamayız; ay şöyle ve şöyledir: yani bir kere yirmi dokuz, bir kere de otuz gün sürer.”

Diğeri:
“Ay yirmi dokuz gündür, yeni ayın hilalini görmeden oruca başlamayın, yine onu görmeden orucu sonlandırıp bayram yapmayın; eğer bulut vb. bir engel yüzünden hilali göremezseniz onu hesaplayarak bulun (başka bir rivayette önceki ayı otuza tamamlayın)”.

Ebu Davud’un öğrencisi İbn Süreyc, otuza tamamlama yolunun bilgisi yeterli olmayan umuma, hesaplama yolunun ise bu konuda bilgi sahibi olan havassa (özel kişilere) mahsus olduğu yorumunu yapmıştır.

Bu iki hadisi bir arada yorumlarsak şunu anlarız: “Ay’ı görme ve bu mümkün olmadığında bir önceki ayı otuza tamamlayıp ertesi günü yeni ayın biri kabul etme”nin **illeti (dayanağı)** o tarihte ümmetin yazma ve

hesap bilmemesidir. Sonraki çağlarda ümmetin çoğu yazma ve hesabı öğrenince, gezegenlerin ve uydularının hareketleri hatasız olarak hesaplanabilir hale gelince o dayanak ve ona bağlı hüküm değişir, artık ümmetin gözle görmeden daha sağlam olan hesaba itibar etmeleri gerekir, **görme şartı ise habere ve bilgiye ulaşma imkanı kısıtlı olan azınlığa (bu manada özel kişilere) ait** hale gelir. (s. 14-15)

Hesaba başvurmanın engeli olan bilgi eksikliği ortadan kalktığına göre **artık yalnızca hesaba itibar etmek gerekiyor**. Bu da hilaller ile ilgili **gerçek hesaba** dönmek ve yeni hilalin görünür olup olmamasını bir yana bırakmakla olacaktır. Bu takdirde gerçek yeni ayın başlangıcı hilalin, Güneş'ten bir lahza (en kısa süre) sonra da olsa battığı (batı ufkunda kaybolduğu) gecedir (yani kavuşuma bakılır, Ay'ın Güneş'ten çok az da olsa ayrılmasıyla yeni ay başlar).

Böylece, Karaman'ın sözünü ettiği **ilk içtihat/yorum** savunulmuş olmaktadır. "Hesap çerçevesinde **çıplak gözle** görülebilir olma" da ortadan kaldırılmaktadır.

Okumaya devam edelim:

Bugün bunu şüpheye yer bırakmayacak şekilde hesaplayan ilim adamlarımız çokça vardır; şurada burada ayı gördüğünü iddia edenlere, radyodan ve telgraftan elde edilen haberlere güveniyoruz da bu ilim adamlarının kesin hesaplarına niçin güvenmiyoruz!?

Bir de hilalin görülmesinin **farklı coğrafyalarda (meridyen ve parallellerde) farklı olup olmayacağı (meşhur ifade ile ihtlâf-ı metâli'a itibar edilip edilmeyeceği) konusu var.** Bu konu da asırlarca önce tartışılmış, **Şâfiî** dışındaki üç imam, böylece fukahanın çoğunluğu bir yerde

hilal görülünce başka coğrafyalarda görülmese bile bütün müminlerin buna tabi olacakları ictihadında bulunmuşlardır. **Aksine yorumlar ve bazı fakihlerin kendi mezhebine uymayan görüşleri daha sonra ortaya çıkmıştır**.

Burada da durmak gerekiyor.

Birincisi, ihtilaf-ı metali'a itibar edilmemesinin savunulduğu zamanda, **ulaşım ve iletişim imkânları çok sınırlı olduğu için**, bunun kapsamı 30-35 kilometreyi geçmiyordu. Şimdi ise, ihtilaf-ı metali'a itibar etmeyenler, mesela işi bunun tam 100 katına, 3 bin kilometreye teşmil ediyorlar.

Dolayısıyla, ihtilaf-ı metali'a itibar etmeme konusunda bugün, İmam Şafiî dışındaki imamların görüşü, aynen alınıp aktarılamaz.

Çünkü onların kastettiği ihtilaf-ı metali' ile bugünkülerin anladığı çok farklı.

İkincisi, değil 3 bin kilometre, 30-35 kilometre söz konusu olduğunda bile, İmam Şafiî'nin ihtilaf-ı metali' hakkındaki görüşünün "kesin" olarak yanlış/batıl olduğu söylenemez.

Çünkü mesele ihtilaflı bir meseledir ve içtihadî niteliktedir.

Üçüncüsü, bazı fakihlerin "kendi mezhebine" uymayan görüşleri benimsemiş olmalarının sonradan ortaya çıkmış olması, bir ayıp ya da kusur değildir.

Karaman burada **fanatik bir mezhepçi** gibi konuşmaktadır.

İşine gelince fanatik mezhepçi de olabiliyormuş demek ki.

ASTRONOMİK CEHALETİN AYNI GÜN ORUÇ VE BAYRAM TAKINTISI

Milli Gazete yazarı Mahmut Toptaş, 18 Şubat 2013 tarihli yazısında önemli bir hususa işaret ediyor:

> "**Ru'yeti hilal**" toplantılarının kırk yıllık macerası vardır.
>
> İstanbul'da, Brüksel'de yapılan toplantılarda **etkili bir karar alınamamış** konuşulmuş konuşulmuş ve dağılmış.
>
> Dünya yuvarlak olarak döndüğü sürece, ülkenin birinde güneş doğarken öbüründe güneş battığı sürece dünya Müslümanlarını **aynı anda sahur yaptırıp aynı anda iftar yaptırmak mümkün olmadığından**, birinde bayram sabahı kılınırken öbüründe akşam namazı kılındığı sürece **Bayram namazı birliği de yapılamaz**.
>
> Peki de **aynı dinin insanları neden ayrı ayrı bayram yaparlar sorusuyla bizim ayrılığımızı körükleyenler** 29 gün beraber olduğumuzu unutanlardır.
>
> Yaşanması **kolay** olan dinimizin **zorlaştırmasına** yardım eder bu tür toplantılar.
>
> Bir Ramazan gününün akşamında Hazreti Ömer, güneşin ucunun ufukta kaybolduğunu görünce iftarını yapar.
>
> Evinin damı üzerindeki bir Müslüman "Ömer, ben güneşi görüyorum" diye bağırır ve Hazreti Ömer'i uyarır.
>
> Hazreti Ömer, "Sen yeme" der ve kendisi yemeye devam eder.

Günümüzde bunun benzeri şöyle olabilir:

Bulunduğunuz şehirde Ramazan günü güneş batıp top atıldığında veya Ezan okunduğunda iftarınızı yaparken on bin metre yükseklikte sizin üzerinizden geçen uçaktakiler hâlâ güneşi görüyor olabilirler.

Al sana İstanbul'da beş yıldızlı otellerde yüz binlerce dolar harcayarak yapılacak tartışma toplantı konusu.

Sonuç alınması için ikinci bir toplantı da Londra'da yapılmalı ve Hazreti Ömer'e 61 gün oruç tutturma kararı alınmalı ve bizim takvamızın daha iyi olduğu ispatlanmalı.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nda çok değerli ilim adamlarımız var.

Güneşe aynı anda doğuş yaptıramayacağımıza göre birleştirme toplantılarının da hiç bir faydası olmayacaktır.

Dört mezhep imamından üçünün ve Hanefi fakihlerinden bir çoğunun kabul ettiği, Hazreti Osman döneminde uygulanan İhtilafı metalı konusu yani **her bölge kendisi hilali görerek oruca başlar ve bayramını yapar** görüşü ve uygulaması **hem tabiata hem şeriata** uygundur.

Biz, bugün Ru'yeti Helal toplantıları yapalım.

Ev kadınları, ev erkekleri, siyasiler, ticaret erbabı, sanatçılar, işverenler, işçiler, işsizler… herkesin her an uymak zorunda olduğu kanunların içindeki haramların tespit edilip **helala dönüştürülmesi** için yetkililere teklif edilmeli.

Bu kanunların sömürgen ve kemirgenlere imkan tanıyanlarının kaldırılması için çalışmalar yapılmalı.

Allah’ın yarattığı ölümlü insanların sözlerini, Allah’ın buyruklarının önüne geçiren ve kabul etmeyenleri **inleten yasaklardan** arındırılmalı.

Dünya yaratılalıdan beri gökyüzündeki yıldızları yöneten, hilali dolunay yapan Allah’ın buyruklarına karşı olan kanunların temizlenerek insanlarımızın inandığı gibi yaşamasının yollarının aranması için toplantılar yapılmasını teklif ediyorum.

*

Söz konusu rüyet-i hilal toplantıları, aslında, **yeni bir ictihat** yaparak insanları **devletler eliyle** bu ictihadı uygulamaya **zorlamak** anlamına geliyor.

Ancak, bu **ictihat** çabası, geçmiş ulemanın (dört mezheb alimlerinin) yaptığı gibi **şer’î delillerden hareketle** bir sonuca varma gayreti değil.

Bunlarınki, önce **hükmü** verip, sonra buna **kılıf** aramaktan ibaret.

Fıkıh usulü alimlerinin kavramlarıyla ifade etmek gerekirse, **illet**ten değil, **hikmet**ten hareketle hüküm koymaya çalışıyorlar.

Ancak, bunların aradığı hikmet de, gerçekte **hikmet fakirliği**nden başka birşey sayılmaz.

Onlara göre, bayramı aynı tarihe getirme arayışının ardındaki hikmet, **müslümanların birliği**..

Pratikte hiçbir **faydası olmayan** lüzumsuz bir birlik..

*

Üstelik, bunlarınki, **gerçek** bir birlik de değil, **söylemsel** bir birlik anlamına geliyor.

Yani **özde** değil, **sözde** birlik..

Kâğıt üstünde, **rakam**da birlik..

Hem de, **kamerî takvim**e değil, **güneş takvimi**ne göre bir birlik..

Çünkü, müslüman toplumlar farklı günde bayram yaptıklarında, bu, **güneş takvimi**ne göre olan bir farklılıktır. Aslında onların hepsi de, mesela Ramazan bayramını **Şevval ayının birinci günü** kutlamaktadırlar.

Çünkü, "Bugün, bayramın birinci günü" demek, "Bugün, **Şevval ayının birinci günü**" demektir.

*

Ancak, bayram birliğine kafayı takmış olanlar, **kamerî takvim birliğini** yeterli görmüyorlar, Türkiye gibi ülkeler artık güneş takvimini benimsedikleri için, illa da güneş takvimine göre de bayram aynı günde yapılsın istiyorlar.

Bununla birlikte, **güneş takvimine göre** bayram birliğini sözde sağladığınızda, gerçekte yine insanları **farklı zamanlarda**, hatta farklı günlerde bayram yapmaya zorlamış olursunuz.

Çünkü, mesela **Tokyo ile İstanbul** arasında yedi saat fark vardır. **İstanbul ile New York** arasındaki saat farkı da yine yedidir. **Tokyo ile New York** arasındaki saat farkı ise, 14'tür (ya da 10).

Dolayısıyla, diyelim ki bu sene Ramazan bayramı 28 Temmuz Pazartesi günü.. O gün sabah **Tokyo'da bayram namazı kılınırken**, New York'ta gün henüz 27 Temmuz Pazar günü akşam vakti olacaktır. An, aynı an; fakat güneş takvimine göre günler, tarihler farklı..

O nedenle, bütün dünya müslümanları diyelim ki 28 Temmuz Pazartesi gününü bayramın birinci günü kabul etseler bile, **Tokyo'nun 28 Temmuz'u ile New York'unkini** birleştiremeyecekleri için, bayram yine farklı zamanlarda kutlanacaktır. Tokyo'da ayın 28'i iken, New York'lular 27'sinde olacaklardır.

Sözde, bayram aynı günde kutlanmış olacaktır, **özde** ise farklı günlerde, farklı zamanlarda..

Yani birlik, **söylemsel** olacaktır, ya da **rakamsal**.. **Gerçek** bir birlik olmayacaktır.

Sebebi basit: Toptaş'ın dediği gibi, Güneş'in **her yerde aynı anda** doğmasını sağlayamayız.

*

Dolayısıyla, "güneş takvimine göre aynı gün" hayalinden vazgeçip, **kamerî takvim**de zaten sağlanmakta olan birlik ile yetinmek, boşu boşuna gürültü koparmamak gerekiyor.

Nasıl güneş takvimine göre doğudan batıya doğru her ülkenin yeni günü farklı anlarda başlıyorsa, mesela Tokyo'da ayın 21'iyken, Türkiye'de 20'si olabiliyorsa, hilalin görünmesine bağlı olarak her ülkenin **yeni kamerî ayı** farklı anlarda başlayabilir.

"Türkiye'de şu anda 27 Haziran Cuma gününü yaşıyoruz, saat 23.. Tokyo'da ise ayın 28'i ve günlerden Cumartesi.. Saat de 6.. Niye böyle, bunları birleştirelim!.." Nasıl böyle demiyor, bunu tabiî karşılıyorsak, bizim Ramazan bayramını kutladığımız bir günde Pakistan'ın Ramazan ayının 30'uncu gününün orucunu tutmasını "kafaya takmamak" gerekir.

Bu, **tabiat**a dayanıyor, tabiî bir durum.

Zaten, Toptaş'ın belirttiği gibi, konuyla ilgili olarak **Şafiî, Malikî ve Hanbelî** mezhepleri ortak bir görüşe sahipler, **Hanefî** ulemasının birçoğu da onlarla aynı görüşte..

*

Din, **kolaylıktır**.. Kaş yapıyorum diyerek göz çıkarmaya, dini **zorlaştırmaya** gerek yok.

Birlik sevdalılarının bu **güneş takviminde birlik** tutkusu, herhangi bir hikmet içermiyor, gerçekte sadece **heva ve hevese** dayanıyor.

Esasen, işin **rüyet boyutu** da, güneş takviminde birliğe imkân vermez.

Mesela bayram hilalinin **Türkiye**'den görüldüğünü, **Pakistan**'dan görülemediğini varsayalım (Güneş batıdan battığı için, batıda olan Türkiye'nin yeni hilali gördüğü kimi durumlarda, Pakistan göremeyebilir). Böylesi bir durumda Türkiye insanı "**Bu sene Ramazan 29 gün**" diyerek rahatlıkla bayram yapar, ama Pakistanlı insan, hilali göremediği için hâlâ Ramazan'ın devam ettiğini, bayram yapmakla oruç yemiş olabileceğini düşünür (Ramazan 30'a tamamlandığında ertesi gün zaten bayramdır). Türkiye'de yaşayan insanlar olarak, Pakistanlılar'ı, "Biz bayram yapıyoruz, siz de yapın" diye zorlayamazsınız.

Dolayısıyla, yeni icatlar, ictihatlar çıkarmaya, insanları yeni tartışmalara sürüklemeye, ortada sorun bulunmuyorken **yok yerden sorun icat etmeye** gerek yok.

Sanki sorun varmış da, çözüyormuş gibi davranarak **işgüzârlık** yapmak, açıkçası müctehitliğe soyunmak; havanda su dövmek ve kafa karıştırmaktan başka birşey değildir.

MODERN CEHALET: BAYRAM (TAKVİM) BİRLİĞİ HURAFESİ

Prof. Faruk Beşer, ***Yeni Şafak***'ın 3 Haziran 2016 tarihli sayısında "**Takvim Kongresi, Ruyet, Hesap ve Ramazan"** başlığı altında şunları yazmıştı:

> Geçtiğimiz pazartesi günü sona eren üç günlük muhteşem bir kongrede yer alma şerefini yaşadık. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kıskandıracak seviye ve güzellikte bir tedbir ve düzenleme ile gerçekleştirdiği kongrede altmış küsur ülkeden, Allame Karadawi dâhil, fıkıh ve astronomi âlimleri ümmetin birliği için bütün güçlerini ortaya koydular ve kanaatimce hayırlı bir sonuca ulaşıldı. (…)
>
> Sonuç olarak ilgili komisyonların uzun çalışmaları sonucunda ikiye indirilen takvim yolları ulemanın oylarına sunuldu ve '**Birli Takvim**' dedikleri sistem büyük çoğunlukla kabul edildi. Bunu bütün dünya Müslümanlarına duyurmayı Diyanet İşleri Başkanlığı üstlendi. **Yani astronomik hesaplarla bir yerde Ay'ın görülebileceği tespit edildiğinde artık bütün dünyada Ramazan başlamıştır** ve ***sahur imkanı bulan her yerde*** ertesi gün Ramazandır. Bendeniz burada sadece kavuşumun esas alınmasının yeterli olduğu kanaatindeyim ama sonuç değişmeyeceği için oyumu birli takvimden yana kullandım. Herkesin buna uyması, siyasi ve ideolojik davranmaması İslam'ın tevhit esasının gereğidir. **Bu başarı Diyanet İşleri Başkanlığı eli ile ümmetin başarısıdır.** Sevinçliyiz, hayırlı olsun.

*

Gerçekte ortada bir başarı yoktu, yine başa dönülmüştü.

Beşer'in iddiasına göre, bir yerde yeni hilalin görülebileceği hesapla kesinleşince bütün dünyada Ramazan ayı başlayacakmış.

Fakat bir taraftan da, başlayamayacağını itiraf ediyor, çünkü "sahur imkânı bulan her yerde" kaydını getiriyor.

Bu durumda nasıl birlik sağlanacaksa?!

*

Üstelik şunu da anlayamıyor: Burada sahur yapabilme değil, niyet edebilme ile ilgili bir sorun var.

Sahur yapabilmeden bahsetmek bir defa abes.. Ramazan başlamazsa o saatte yemek yenmez diye birşey yok ki!..

Kim senin yemene içmene engel olabilir?!

Kaldı ki insan sahur yapmadan da oruç tutabilir.

Fakat niyetsiz oruç olmaz.

Farz oruç için niyet ise, Ramazan ayının girmesiyle geçerli hale gelir.

*

Mesela, (Türkiye'de Ramazan ayının hazirana denk geldiğini farzedersek) Türkiye saati ile 6 haziran günü tam tam 03:22'de batıda bir yerlerde yeni hilalin görülebilir duruma geldiğini varsayalım.

Ankara’dakiler için artık sahur imkânı (aslında farz oruca niyet imkânı) kalmamış olacak, ertesi gün oruç tutmayacaklardır. Bu arada, imsak vakti geçmiş olduğu halde yemiş içmiş de olabileceklerdir. Yani onlar için o gün de Şaban ayı devam edecektir.

Buna karşılık İstanbul’dakiler için 5 dakikalık bir sahur (farz oruca niyet) zamanı bulunacaktır.

Yani Faruk Beşer’in (Diyanet’in) bulduğu çözüm çerçevesinde Ankara ile İstanbul bile bazen aynı gün (Güneş takvimine göre aynı gün) Ramazan ayına girmiş olmayacaklardır.

*

Bu örnekte Ankara’dakilerin sorunu sahur yapamama değildir.

Sorun, onun için, imsak vaktine kadar bir niyet imkânının doğmamış olmasıdır.

Niyet ederse, vaktinden önce ibadete başlamış olur.

Bu, akşam namazı vakti girmeden, yani Güneş batmadan akşam namazının farzını kılmaya başlayıp, Güneş battıktan sonra namazı tamamlamak gibi birşeydir. Bu kişi akşamı kılmamış olur. Ramazan orucu da, Ramazan ayı girmeden başlayamaz.

Böyle biri o gün niyet edip oruca başlamış olsa, nafile oruç tutmuş olur.

Şayet Ramazan orucu için niyet etmiş olsa, Ramazan ayı girmeden buna niyet etmiş olacağı için, bu durumda dine ekleme yapmış, bid’at ihdas etmiş, dini tahrif etmiş olur.

Ki bu, Ramazan orucunun farziyetini ikrar ederek günah işleyip oruç tutmamaktan daha büyük bir günahtır.

Diyelim ki örneğimiz çerçevesinde yeni hilal batıda bir yerlerde görülmesi Türkiye saati ile 01:00'de oldu, Türkiye'de sorun yaşanmayacaktır, fakat doğumuzdaki başka yerlerde benzer sorunlar ortaya çıkacaktır.

*

Demek oluyor ki, Diyanet'in yeni icadına göre de, değil Dünya'da, tek bir ülkede bile Ramazan ve bayram farklı tarihte idrak edilecektir, edilebilecektir.

*

Her ülkenin 1 Ramazan'ının (ve 1 Şevval'inin) Güneş Takvimi'ne göre farklı günde başlaması doğaldır.

Pratikte Ramazan ayı, Güneş takvimine göre en fazla iki ayrı günde başlayabilir.

Bu farklılaşma, Güneş takviminin kendi içinde de söz konusu.

Çünkü her ülkenin mesela 6 Haziran'ı kendisine göredir.

Örneğin Japonya'nın 6 Haziran'ı ile Türkiye'nin 6 Haziran'ı, zaman dilimi olarak fiilen örtüşmez.

Öyle ki, bizde 6 Haziran saat 22:00 olduğunda, Japonya'da 6 Haziran çoktan geçip gitmiştir, onların günü o anda 7 Haziran'dır.

Tam o saatte Türkiye'deki biri ile Japonya'daki biri telefonla konuşsalar, Türkiye'deki 6 Haziran'da, Japonya'daki ise 7 Haziran'da konuştuğunu ileri sürecektir.

Ramazan ayınının başlaması ve bayramın gelmemesinde de farklı coğrafyalar için aynı durum söz konusudur.

Her ülkenin 1 Ramazan’ı kendisine göredir.

Bunları Güneş takvimini esas alarak birleştirmeye çalışmak, Hristiyan taklitçiliğinden ve cehaletten başka birşey değildir.

Kimse 2 Ramazan’da oruca başlayalım demiyor.

Fakat herkesin 1 Ramazan’ı, Güneş takvimine göre farklı güne tekabül edebelir.

O, biz Müslümanların değil, Güneş takvimini esas alanların sorunudur.

*

Burada asıl sorun, Ramazan’ın başlangıcını veya bayram gününü “hesap”la “**belirleme**” değil,

Burada sorun sözde “hesap”la, gerçekteyse hesapsızlık ve düşüncesizlikle “**birleştirme**” sorunu.

Hesapla belirleme ile hesapla birleştirme ayrı şeylerdir.

Hesaptan söz ediyor, hesaba göre görülemeyeceği belli olan, rüyete göre de mevcut olmayan hilal ile insanları oruca başlatmak istiyorsunuz.

Buna yeni içtihat değil, alavere dalavere, abrakadabra denir.

*

Bir de fasit kıyas yapılıp, namaz vakitlerinin hesapla belirlenmesi gündeme getiriliyor.

Peki namaz vakitlerini de birleştiriyor musunuz?

“Türkiye yatsı namazını kılarken Doğu Türkistan’da sabah namazı kılınıyor, nerde kaldı müslümanların birliği, bunları birleştirelim” de diyor musunuz?

*

Meselenin bir de güney ve kuzey yarımküreler boyutu var.

Mesela (soyut değil de somut konuşmak gerekirse) Haziran’da kuzey yarımkürede geceler kısa, güneyde ise uzundur.

Dolayısıyla, (Ramazan ayı mesela Haziran’a denk geldiğinde), Ramazan’ın ilk günü için sahur yapabilme (daha doğrusu niyet edebilme) imkânı, bu iki yarımkürede aynı olmaz.

Dolayısıyla Diyanet’in kararı çerçevesinde güneydeki oruca niyet edebilirken, kuzeydeki edemeyebilir.

Dünya genelinde birlik yine sağlanamaz.

*

Bir başka sorun bayram hilali ile ilgili.

Şevval ayı hilali diyelim ki ilk kez Fas’ta görüldü, görülebildi.

Şimdi siz, icat ettiğiniz çözüm çerçevesinde aynı mantıkla mesela Tunus’takilere bayram yaptırma durumundasınız.

Ama onlar için görülmesi mümkün olan ve görülen bir hilal yok.

Bu yüzden, bayram yaptırmanız durumunda, onlara oruç yedirmiş, Ramazan ayının son günü oruç tutturmamış olursunuz. (Ramazan'a usulüne göre başlayıp 30 gün oruç tuttuğunuzda zaten bayram yapmak için hilali görmenize gerek kalmaz.)

*

Özetle: Din kolaydır, siz zorlaştırıyor, karıştırıyor, içinden çıkılmaz hale getiriyorsunuz.

Düzeltelim darken bozuyorsunuz.

Dört mezheb çerçevesinde hal çaresi bulunmuş bir konuyu tutup saçmasapan şekilde kördüğüme çeviriyorusunuz.

Gölge etmeyin başka ihsan istemez!